ENEAS
SYLVIU
DE
DUOBUS
AMANTI

WE 2
715

(15 s.) E. 715.[2.]

[illegible]

Ex Bibliothecâ
quam 16000. Voll. conſtantem
huic Abbatiæ S. Genovefæ Pariſ.
Teſtamento legavit Car. Maurit.
LE TELLIER Archiep. Remenſis.
Obiit anno 16[illegible]

Œ 715

~~Œ 547~~

De duobus amantibus.

¶Enee siluij poete Senensis: de duobus amantibus Eurialo et Lucretia: opusculum ad Marianum Sosinum feliciter incipit.

Agnifico et generoso Militi: dño Jaspari m slich: dño noui castri cesareo Cãcellario: ac terrarum egee cubitiqꝫ Capitaneo dño suo precipuo: Eneas siluius poeta/Imperialisqꝫ secretarius. S. P. dicit/et se reddit commendatũ. Marianus sosinus Senensis conterraneus meus. vir tum mitis ingenii. tum litterarũ multarũ: cuius adhuc similem visurus ne sim hereo. duos amãtes sibi vt describerẽ/rogatũ me hiis diebus fecit. Nec referre dixit: rem veram agerem/an more poetico fingerem. Scis qui vir siet: Mirabere si tibi expẽdam. Nihil ei preter formã natura inuidit. Homũtio est. nasci ex mea familia debuit: cui paruorꝫ hominũ est cognomen. Vir est eloquens. iuris vtriusqꝫ cõsultus. Hystorias oẽs nouit. poetice peritus est. Carmen facit: ꝛ latinũ/et tuscum. Philosophie tam scius q̃ Plato. Geometer quasi Boetius. In numeris fere Macrobio similis. Nullũ instrumentum ignorat musicũ. Agriculturã quasi Virgilius nouit. Nihil ciuile ignotum viro. dum iuuenili adhuc stabãt in corpore vires: alter Entellus erat/luctandi magister/non cursu/non saltu/nõ gestu poterat superari. Preciosiora sunt interdũ parui corporis vascula/ut gẽme lapilliqꝫ testant. Nec ab re fuerit qd de Thetideo scribit Statius/i hũc referri. Maior in exiguo regnabat corpore virtus. Dij formã huic homini/et imortalitatẽ si dedissent: is etiã erat deus. Sed nemo sortitus est oĩa iter mortales. Nullũ adhuc noui/cui pauciora q̃ huic de-

a.i.

41. Ex Libris Sanctæ Genovefæ Par.

BIBLIOTHEQUE SAINTE GENEVIEVE

BIBLIOTHEQUE DE Ste GENEVIEVE

14

fuerũt. Quicq̃d minutissima etiã didicit. Quasi al
ter Apelles sic pingit. Nihil emẽdatius est / nihil
lucidius / q̃ȝ sua manu scripti codices. Sculpit ut
Praxiteles: nec medicine ignarus est. Adde virtu
tes morales: que alios regũt / ducuntqȝ. Noui me=
is diebus plerosqȝ studiis litterarũ deditos: disci
plinis qui admodũ abundabãt: sed hii nihil ciuili
tatis habebãt: nec rem publicã: nec domesticã / re=
gere norant. Stupuit Plagarensis: ⁊ furti villicũ
accusauit: qui suem fetam vndecim porcellos vnũ
duntaxat en.xam pullũ retulerat. Samitius medi
olanensis grauidũ se putauit: diuqȝ partũ veritus
est: quia se vxor ascendit. Hij tamẽ iuris maximũ
lumen habiti sunt. In aliis vero vel fastũ: vel auari
tiam inuenies. hic ꝑliberalis est: plena semꝑ ei do
mus est honestis hospitibus: nulli aduersus ẽ / pu=
pillos tuetur / egros solatur / pauperibus subuenit
viduas iuuat / nulli indigenti deest. Vultus eius
(quasi socraticus) semꝑ est idẽ. In aduersis fortẽ
animũ prebet: nulla fortuna *inflatur*. versutias (nõ
ut exerceat: sed vt caueat) quaslibet nouit Ciuibus
dilectus est: ꝑegrinis amatus. Nulli odiosus: nul=
li grauis. At homo tantarũ virtutũ: cur nũc rem le
uiusculã exigat: haud scio. Id scio: nihil illi mihi
negare fas esse. Eum nanqȝ dum senis essem / vni=
ce dilexi. Nec diminutus est amor / quãuis separa
tus sit. Is quoqȝ cum esset ceteris nature dotibus
preditus: tum hac maxime pollebat: ut nullius
erga se sterilem esse amorẽ sineret. Huius ego ro=
gatus non censui respuendos. Scripsiqȝ duorum
amantũ casus: nec finxi. Res acta Senis est: dum
Sigismũdus imperator illic degeret. Tu etiã ad=

eras:et(si verũ his auribus hausi:)operã amori de disti. Ciuitas veneris est. Aiunt qui te norunt vehementer q̃ arseris q̃q3 nemo te gallior fuerit. Nihil ibi amatorie gestum te inscio putant. Ideo hystoriam hanc ut legas p̃cor:et an vera scripserim videas. Nec reminisci te pudeat:si quid huiusmodi nõ nunq̃ euenerit tibi. homo eni fueras. Qui nunq̃ sensit amoris ignes aut lapis aut bestia est. Ille nã q3 vl' p deoꝝ medullas:nõ latet igneã fauillã. vale

e Neas siluius poeta imperialisq̃ secretarius S. P. dicit mariano zosino vtrĩu sq3 iuris interpreti conciui suo. Rem petis haud conuenientẽ etati mee:tue vero et aduersã ꝛ repugnantẽ. Quid enim est:qd vel me iam pene quadragenarium scribere:vel te quinquagenariũ de amore ꝯueniat audire? Iuuenes animos res ista delectat: et tenera corda deposcit. Senes eni tam idonei sũt amoris auditores:q̃ prudentie iuuenes. Nec quicq̃ est senectute deformius:q̃ venerẽ affectare sine viribus Inuenies tñ et aliquos senes amantes:amatos vero nullũ. Nam et matronis et puellis est despectũ seniũ. Nullius amore tenetur mulier:nisi quẽ viderit etate florentem. Si quid aliter audis:deceptio subest. Ego vero cognosco amatoriũ scriptũ mihi non conuenire: qui iam meridiẽ p̃tergressus:in vesperũ feror. Sed nõ minus me scribere q̃ te poscẽ dedecet Ego tibi debeo morigerus esse:tu vide q̃d postules. Nã quãto es natu maturior:tãto equius est parere amicicie legibus. Quas si tua ĩscitia nõ veretur mandando infringere: nec stultitia mea timebit trãsgredi obediendo. Tua in me tot sunt beneficia:ut nihil negare petitionũ tuarũ queã: etiã

BIBLIOTHÈQUE SAINTE GENEVIÈVE SG

si admixtum sit aliquid turpitudinis. Parebo igi
tur petitioni tue/iam decies multiplicate: nec am
plius negabo/qđ tanto cōuitio postulas. Non tñ
ut ipse flagitas/fictor ero: nec poete vtemur tuba/
dum licet vera referre. Quis eni tā neq̄ est: ut mē=
tiri velit/cū severo pōt tueri? Quia tu sepe amator
fuisti: nec adhuc igne cares: vis tibi ut duoꝝ amā
tum hystoriā texam? Nequitia est que te non sinit
esse senē. Ero morigerus cupiditati tue: et hanc in
guinis egri caniciē prurire faciā. Nec fingā/quan
do tanta est copia veri. Quid eni est toto terraꝝ or
be cōmunius? Que ciuitas/qđ opidulū/que fami
lia vacat exemplis? Quis tricesimū nactus annū:
amoris causa nullū ꝑegit facinus? Ego de me fa=
cio coniecturā: quem amor in mille pericula misit
Ago superis gratias: qꝫ structas isidias milies fu
gi: felicior astro marte: quē vulcanus cū venere ia=
centē/ferreo illaqueauit reticulo: deridēdūqꝫ diis
ceteris ostentauit. Sed alienos q̄ꝫ meos amores
attingā: ne dum vetusti cineres ignis euoluo: scin
tillā adhuc viuētē reperiā. Referā nāqꝫ mirū amo
rem: peneqꝫ incredibilē: quo duo amātes: ne dicā
amētes/inuicē exarsere. Nec vetustis/nec oblitis
vtar exemplis: sed nostri tꝑis ardētes faces expo
nā. Nec troianos/nec babylonios: sed nostre vrbis
amores audies. Quis ex amātibꝫ alter sub arcteo
natus fuerit celo. forsitā ꝛ hinc fingere aliqđ vtili
tatis licebit. Nam cum puella que in argumētum
venit amatore ꝑdito: interplorandū mestā et indi
gnantē exalauerit aīam. alter vero post hac/nunqꝫ
vere letitie ꝑticeps fuerit. cōmonitio quedā iuue=
nibus erit: his ut abstineāt nugis. Audiant igitur

adolescētule:ꝛ hoc edocte casu videāt ne post amores iuuenū se eāt perditū. Instruit hec hystoria iuuenes/ne militie se accingant amoris:que plus fellis habet ꝙ̄ mellis. Sed omissa lasciuia (que hoīes reddit insanos) virtutis incumbant studiis: que possessorem sui sola beare potest. In amore autē quot lateāt mala:si q̄s aliūde nescit:hinc poterit scire. Tu vale:ꝛ hystorie quā me cogis scribē/ attētus auditor esto.

v Rbem Senas (vnde tibi ꝛ mihi origo est) intrāti Sigismūdo cesari:quot hōnores impēsi fuerūt/iam vbiqꝫ vulgatū est. Palatiū illi apud sacellū sancte Marthe sup vicū qui ad tophoꝝ ducit portā structū fuit. Huc (postꝙ̄ ceremonie peracte sunt:) cum venisset Sigismūdus : quattuoꝛ maritatas obuiā habuit: nobilitate/forma/etate/ornatuqꝫ pene pares:non mortales/sed deas quisqꝫ putauit Si tres dūtaxat fuissēt:ille videri poterāt:quas referūt Paridē per quietē vidisse. Erat Sigismūdus (licet grādeuus):in libidinē pronus:matronaꝝ igiẗ alloquiis admodū oblectabaẗ: ꝛ femineis blādimētis gaudebat:nec suauius illi quicꝙ̄ fuit illustrium aspectu mulierū. Ut ergo has vidit: desiliens equo inter manus earū exceptus est:ꝛ ad comites versus ait. Similes ne vnꝙ̄ his feminas vidistis: Ego dubius sum:an facies humane sint:angelici ue vultus celestes sunt certe. Ille oculos humi deiiciētes: ut verecūdiores fiūt/sic pulchriores reddūẗ. Sparso nāqꝫ inter genas ruboꝛe:tales dabant oꝛe coloꝛes: quales indicū ebur ostro violatū : Aut quales reddūt alba imixta purpureis rosis lilia. Precipuo tamē inter eas nitore Lucretia fulsit:adolescētula nō

dū viginti ānos nacta:in familia Camelorꝝ ꝑdiuiti
viro Menelao nupta. Indigno tn̄ cui tantū decus
domi seruiret:sed digno quē vxor decipet: et(sicut
nos dicimus)cornutū quasi ceruū redderet. Statu
ra mulieris eminētior reliquis. Come illi copiose:
et aureis laminis siles:quas nō more vginū retro=
fusas miserat:sed auro gēmisqꝫ incluserat. Frōs al=
ta:spaciiqꝫ decētis:nulla intersecta ruga. Superci
lia in arcū tensa:pilis paucis nigrisqꝫ debito inter=
uallo disiūcta: Oculi tāto nitore splēdētes: ut in so
lis modū respicientiū intuitus hebetarēt. His illa
et occidē quos voluit poterat:⁊ mortuos cū libuis=
set in vitā resumere. Nasus in filū directus: roseas
genas equali mensura disiūgebat. Nihil his genis
amabilius:nihil delectabilius visu: in quas (cū mu
lier risit)paruā vtrinqꝫ deiiciebat foueā. Nemo has
vidit/qui nō cuperet osculari. Os paruū/decensqꝫ
Labra corallini coloris ad morsū aptissima Dētes
paruuli ⁊ in ordinē positi/ex cristallo videbant: per
quos tremula lingua discurrēs:nō sermonē/sed ar=
moniā suauissimā mouebat. Quid dicā mēti speciē
aut gule candorē: Nihil illo in corpe nō laudabile:
Interioris forme indiciū faciebat exterior. Nemo
hāc aspexit qui viro nō inuiderit Erāt īsuper eius ī
ore multe facetie. Sermo is fuit: qualem rumor est
graccorꝝ matrē habuisse Corneliā siue Hortēsij fi=
liā. Nec suauius aliqd eius oratiōe/nec modestius
fuit:nō(ut pleriqꝫ)tristi facie/honestatē ostēdebat:
sed alacri vultu modestiā. Nō timida/nō audax:sed
(tēperatū verecūdie metu:)virilē animū sub femieo
corde gerebat. Vestes illi multiplices erāt. nō mo=
nilia:nō fibule:nō baltei:nō armille deerant. Redi=
micula capitis mirifica. multi vniones/adamātesqꝫ

tũ in digitis/tũ in serto fuere. Nõ Helenã pulchrio
rẽ fuisse crediderĩ/quo die Paridẽ in cõuiuio Me
nelaus excepit. Nec ornatiorẽ Andromachẽ/ cũ sa
cris Hectoris iniciata est nuptiis. Inter has ꝛ Ka
theria peruchia fuit: que paulo post diẽ fũcta/cesa=
rẽ in funeribus habuit. qui ꝛ natũ eius militia ante
sepulchrũ donauit: q̃uis infãtẽ. Huius quoq̃ mira
bilis forme decus elucebat: ĩferior tñ lucretia erat.
Oĩs de Lucretia sermo audiebat̃. hãc cesar. hãc ce
teri cõmẽdabãt/ĩtuebãt̃qȝ. Quocũqȝ illa vertebat̃:
eoꝝ ocl'i sequebãt̃ astãtiũ. Nã sicut Orpheus sono
cithare siluas ꝛ saxa secũ fert̃ traxisse Sic ista hoies
suo quocũqȝ volebat ĩtuitu ducebat. Unus tñ inter
illos plus equo in illã ferebat̃ Eurialus frãco: quẽ
nec forma/nec diuitie amori reddebãt ieptũ Duoꝝ
et trigita ãnoꝝ erat. Nõ eminentis stature: sed lete
grateqȝ habitudis. Illustribȝ ocul': malis ad gratiã
rubescẽtibȝ. ceteris mẽbris (nõ sine quadã maiesta=
te decoris) stature correspõdẽtibȝ. Reliq̃ curiales ꝓ
pter lõginquã militiã oẽs auro excussi erãt Hic q̃a
et domi abũdabat: ꝛ ꝓpter amicitiã cesaris magna
munera recipiebat: indies ornatior ꝯspectibȝ hoĩm
reddebat̃: lõgũ famuloꝝ ordinẽ pone ducebat Nũc
murenulis. nũc auro illitis tyriiq̃ȝ sãguine tinctis.
Nunc filis (q̃ vltimi legũt Seres) textis vestibȝ vte
bat̃ Cũ equi tales illi erãt: quales in fabulis est ad
troyã venisse Mẽnonis. Nihil huic ad excitandũ il
lum blandũ animi calorẽ (quẽ amorem vocant) p̃ter
ociũ deerat. Sed vicit iuuẽta ꝛ luxus: tum leta for=
tune bona/quibus ille nutrit̃. Nec potẽs Eurialus
fui: ut Lucretiã vidit/ardere puellã cepit: herensq̃ȝ
vultu/nihil satis vidisse putauit. Nec impune dile=
xit. Mira res. Multi egregia forma iuuenes. sed

vnū hūc Lucretia: plures honesti corpis mulieres sed hanc vnā Eurialus sibi delegit. Nō tamen hac ipsa die: vel in se flāmā Lucretia cognouit Euriali vel ille Lucretie. Sed amare se frustra vterqꝫ putauit. Ut igiꝛ ceremoniis sacro Cesaris capiti pactis modus fuit: et illa domū reuersa in Eurialū tota: in Lucretiā totus Eurialus ferebaꝛ. Quis nūc Tisbes et Priami fabulā demereꝛ: Inter quos notitiam primosqꝫ gradus vicinia fecit: quippe domos habuere cōtiguas. Tēpore creuit amor. Hij nusqꝫ se prius viderāt: nec fama cognouerāt. Hic franco: illa tusca fuit. nec lingue commerciū intercessit: sed oculis tantū res acta est: cum alter alteri placuisset ¶ Saucia ergo graui cura Lucretia: et igne capta ceco: iam se maritatā obliuisciꝛ. Virū odit: et alens vulnerū vulnus: infixos pectore tenet Euriali vultus. Nec vllā mēbris suis quietē prebet: secūqꝫ (nescio qd obstat) ait: ut amplius herere viro nequeā: nil me iuuāt eius amplexus: nil oblectāt oscula: fastidiū verba ingerūt. Peregrini semp ante oculos ē imago qui hodie ꝓpior erat Cesari. Excute conceptas e casto pectore flāmas. Si potes infelix. Si possē nō essē egra ut sū. Noua me vis inuitā trahit. Aliud cupido suadet: aliud mens. Scio qd est melius: qd deterius est sequor. O ciuis egregia ac nobilis: quid tibi cū peregrino est: qd in extraneo vreris: Quid thalamos aliene cōcipis vrbis: Si virū fastidis: hec etiā potest dare terra qd ames Sꝫ hey mihi: quenā illius est facies: quā non moueat eius forma/etas genus/virtus: Certe mea pectora mouit: et nisi fert opē/dispereo. Dij meliora dēt. Vah prodā ego castos hymeneos: meqꝫ aduene (nescio

cui) credā? qui vbi abusus me fuerit/abeat: virqꝫ sit alterius/et me pene relinquat. Sed non is est eius vultus: nō ea nobilitas animi videt: nec gratia forme illa est/ut timeā fraudes: ⁊ amoris obuia nostri dabit ante fidē. Cur tuta timeā? Accingar/et omnē morā pellā. Ego quoqꝫ ita sum pulchra: ut non me minus ille velit: quā ego ipsū cupiā. Semp se mihi dabit: si semel ad oscula fuerit receptus mea. Quot me ambiūt proci quocūqꝫ pergo? Quot riuales ante fores excubāt meas? Dabo amori operā: aut hic manebit: aut me secū abiturus abducet. Ergo ego ⁊ matrē/et virū/et patriā relinquā? Seua est mater: ⁊ meis semp īfesta gaudiis. Uiro carere ꝙ̄ potiri malo. Patria illic est: vbi delectat viuere. At famā perdam? Quid mihi rumores hoīm: quos ipsa nō audiam? Nihil audet qui fame nimis studet. Multe hoc alie fecerūt. Rapi Helena voluit: nō inuitā asportauit Paris. Quid Ariadnā referā vel Medeā? Nemo errātē arguit qui cū multis errat. Sic Lucretia

¶ Nec intra pectus minora incēdia nutriebat Eurialus. Medias inter Cesaris curiā et Euriali domū Lucretia edes habuit. Nec palaciū Eurialus petere poterat: quin illā ex altis se ostentātem fenestris haberet in oculis. Sed erubuit semp Lucretia cum Eurialū vidit: que res Cesarē dedit amoris cōscium. Nam cum ex sua cōsuetudine: nūc huc: nunc equitaret illuc: et hac sepe transiret: animaduertit mutari feminā Euriali aduētu: qui sibi (quasi Octauiano Mecenas) astabat. Ad quē versus. En Euriale: siccine vris feminas? Mulier illa te ardet. Semel tanꝙ̄ inuideret amāti/vbi ad edes Lucretie vētum est: Euriali oculos pilleo cōtexit. Nec videbis

(inquit) qd amas: ego hoc spectaculo fruar. Tū Eurialus. Quid hoc signi est Cesar? Nihil mihi cum illa: sed hoc facere incautū est/ne circūstātes in suspitionē adducas. Erat Eurialo spadix equus/ardue ceruicis/angustiqz capitis: quem ꝛ breuis aluus ꝛ obesa terga spectabilē reddebant/animoso pectore thoris luxuriantē. qui sonante tuba stare loco nesciebat. Mutabat auribus ꝛ collectū fremēs voluit sub naribus ignē. Densa iuba: et dextro iactata recūbebat in armo. Et cauās tellurē solido cornu grauiter sonabat vngula. Silis illi fiebat Eurialus visa Lucretia. Que licet (dum sola fuit) claudere viam destinasset amori: ut tamē illū aspexit / nec modū flāme nec sibi ponebat. Sed ut siccus ager / qui admisso igne cōburit/si cori perflāt altius flāmascit. Sic infelix Lucretia exardebat. Ita est sane ut sapiētibz videt. Humiles tantū casas inhabitat castitas. Solaqz pauperies affectu sano tenet/et que domus sese coercet modico. Diuites edes nescit pudicitia. Quisquis secūdis rebus exultat/ luxu fluit: sēperqz insolita appetit/delicatas eligit domos: ꝛ penates magnos. Dira fortune comes libido. Intuens igit Eurialū q̄ sepe trāseuntē Lucretia: nec ardorē cōpescere potēs. diu secū cogitauit cui se patefaceret. Nam qui tacitus ardet/magis vrit. Erat inter viri seruos Sosias teutonicus: senex/herocꝫ fidus cui iā seruierat diu liberaliter. hunc aggredit amās plus nationi q̄ homini credēs. Ibat magna ꝓcerū stipante caterua per vrbē Cesar. Iāqz Lucretie domū ꝑteribat: que vbi adesse Eurialū cognouit. Adesto (inquit) Sosia/paucis te volo. Respice deorsū ex fenestra. Ubinā gentiū inuētus est huic similis?

Uiden:ut oēs calamistrati sunt/erecti/eminētibus humeris. Aspice cesaries ꝛ madido cirro cōtortos crines. Oh. quales facies: oēs lactea colla ferunt. Quo sese ore ferunt:ꝙ forti pectore: Aliud est hoc hoim genus ꝙ terra nostra ꝓducat. semen hoc deorū est. aut celo missa ꝓgenies. O si ex hiis mihi virū fortuna dedisset. nisi testes oculi essēt/ nūꝙ tibi narranti hec credidissē/et si fama fuerit prestare oibus gētibus germ anos: Credo subiectā boree plagam ex frigore magno albedinē mutuare Sed nostin tu aliquos: ꝙplurimos inquit Sosias. Tū Lucretia. Eurialū frāconē nosti: Tanꝙ me ait Sosias: Cur tamen hoc rogas: Dicā inquit Lucretia. Scio ꝙ in apertū non ibit. Hanc spem mihi tua bonitas facit. Ex his qui Cesari astant/nemo est mihi Eurialo gratior. In hunc animus meus cōmotus est / nescio quibus exuror flāmis. nec illum obliuisci: nec mihi pacem possum dare: nisi ei me facio notā Perge (oro) Sosia: cōueni Eurialum: dic me ipsū amare: nil volo ex te amplius: nec tu frustra hoc nunciū facies. Quid audio refert Sosias: Heccine me flagitia facere/aut cogitare. O hera: prodā ne ego dominū: iāqȝ senex incipiā fallere: quod iuuenis abhorrui: Quin potius clara progenies huius vrbis. Extirpa nefādas flammas e casto pectore. Ne obsequere dire spei: extingue ignem. Non egre amorem pellit: qui primis obstat insultibus. Qui dulce malum blandiendo nutrit. diri et insolentis domini seruituti se dat: nec cum vult excutere iugum potest. Quid: si hoc resciret maritus. Heu quibus te ille laceraret modis. Nullus diu latē pōt amor. Tace inquit Lucretia. Nihil loci terrori est. Nihil

timet:qui nõ timet mori. Quecũqz dederit exitum casus ferã. Quo misera pgis Sosias retulit? domũ ĩfamẽ reddes:solaqz tui generis eris adultera. Tu tũ esse facinus reris? mille circa te oculi sũt? Nõ sinet gẽitrix occultũ scelus:nõ vir:nõ cognati: nõ ancille:serui ut taceãt:iumẽta loquent:r canes: r postes:et marmora te accusabũt. Atqz ut celas oĩa:(q̃ videt oĩa)celare nõ potes deũ.disce ꝙ pena presẽs cõscie mẽtis:est animus culpa plenus seqz ipsum timẽs:negata est magnis sceleribus fides. Compesce(obsecro)impii amoris flãmas Expelle facinus mente casta horridũ:Metue cõcubitus nouos miscere thalamis mariti. Scio rectũ esse qđ dicis retulit Lucretia:sed furor cogit seq̃ peiora.Scit animus quãtũ ꝑcipitiũ instat:et ruit sciẽs. Vincit r regnat furor:potẽsqz mẽte tota dñatur amor.Stat se qui qđ regnũ iubet amoris.Nimis heu nimis reluctata sũ frustra:perfer(si mei te miseret)nũciũ. Ingemuit sup his Sosias:perqz has canas senectute comas:fessũqz curis pectus:r fida que ꝑbui tuo generi seruitia/te ꝑcor supplex siste furorẽ:teqz ipsã adiuua:Pars sanitatis est velle sanari.Tũ Lucretia. Nõ oĩs(ait)igeniũ reliq̃t pudor.Parebo tibi sosia: r amorẽ q̃ tegi nõ vult vincã.vnicũ effugiũ ẽ huius mali:morte ut ꝑueniã nefas.Exterritus hac sosias voce/moderare(inquit)hera mẽtis effrene ĩpetus: coherce animos.Nũc vita es digna/quia te nece dignã putas.Decretũ est ait Lucretia mori.Admissũ scelus Collatini vxor/gladio vindicauit/ego honestius ꝑueniã morte cõmittẽdũ.Genus leti q̃ro: laqueo/ferro/precipitio/veneno/vindicare castitatem licet:vnũ horum aggrediar.Non patiar inquit

Sosias. At Lucretia. Si quis mori cõstituit: phi beri non potest. ait. Portia cathonis mortuo bru to/cum ferrũ sibi substractũ esset: carbones arden tes imbibit. Si tam pteruus (inquit Sosias) incũ bat mẽti furor tue: vite magis q̃ fame ↄsulẽdũ est Fallax sepe fama est: que malo melior: bono peior nõnũq̃ datur. Tẽtemus hũc Eurialũ: et amori operã demus Meus erit iste labor: tibiq̃ (ni fallor) rem confectã dabo. His dictis incensũ aim inflã mauit amore: spemq̃ dedit dubie mẽti. Sed nõ il li animus erat: ut qđ dixerat esset facturus. Differ re animũ feie querebat: furorẽq̃ iminuere. ut sepe tẽpus extinguit flãmas/et adimit egritudinẽ di es. Existimauit Sosias falsis gaudiis puellã pro ducere: donec vel Cesar abiret: vel mens illius mu taret. ne si negasset: alius nũciusquereret/aut in se manus mulier iniiceret. Sepe itaq̃ ire atq̃ redire se finxit: et illũ gaudere amore suo: ⁊ tp̃s idoneum querere: quo inuicẽ affari possent/dixit. Interdũ nõ fuisse loquẽdi oportunitatẽ. nõnũq̃ se mitti ex tra vrbẽ studuit: ac in reditũ gaudia distulit Sic di ebus multis: egrotũ pauit aium. Et ne per oia mẽ tiret: semel tantũ adorsus Eurialũ. O q̃ hic dile ctus es ait. Nec illi querenti quid hoc esset/rñdit. At Eurialus secreto cupidinis arcu pcussus: nul lam mẽbris quietẽ dabat. Igne furtiuo populante venas: qui totas penitus vorabat medullas. Non tamen Sosiã nouit: nec Lucretie missũ putauit. ut oẽs minus spei habemus/q̃ cupiditatis. Hic vbi ardẽ se vidit: diu prudẽtiã suã admiratus est/ seq̃ multotiẽs increpauit. En Euriale/q̃d sit amoris ĩperiũ nosti. Lõgi luctus/breues risus/parua gau

dia:magni metus. Sēper morit̄:⁊ nūq̄ȝ mortuus ē qui amat. Quid te his nugis inmisceas iterū? At cū se frustra niti videt. Quid tandē (ait) incassū mi ser amori repugno? Nū me licebit qđ Iuliū licuit? qđ Alexādrū? qđ Hānibalē? Viros armatos refe ro. Aspice poetas. Virgilius per funē tractus: ad mediā turrim pepēdit: dū se muliercule sperat vsu rū amplexibus. Excuset q̄s poetā: ut laxioris vite cultorē. Quid de philosophis dicemus disciplina rum magistris:⁊ artis bene viuēdi preceptoribus? Aristotelē tanq̄ȝ equū mulier ascendit: freno coer- cuit: ⁊ calcaribus pupugit. diis equa potestas est Cesari. Haud verū est qđ vulgo dicit̄: Nō bene cō ueniūt nec in vna sede morant̄: maiestas et amor. Quis maior est amator: q̄ȝ noster Cesar? Quotiēs hic amori operā dedit Herculē (dicūt) qui fuit for tissimus: ⁊ certa deoꝝ soboles: pharetris ⁊ leonis spolio positis: colū suscepisse: passūqȝ aptari digi- tis smaragdos: ⁊ dari legē rudibus capillis: ⁊ ma nu qua clauā gestare solebat: ꝑperāte fuso duxisse fila. Naturalis est hec passio. Sentit ignes genus aligerū. Nā niger a viridi turtur amat̄ aue. Et va- riis albe iungunt̄ sepe colūbe. si verboꝝ memini: q̄ ad Phaonē siculū scribit Sapho Quid quadrupe des referā? Mouet pro coniugio bella iumentū. ti midi cerui prelia poscūt: ⁊ cōcepti furoris dant si- gna mugiētes. vrūt̄ hircane tigrides. Vulnificus aper dentes acuit. Peni quatiūt terga leones: cū mouit amor: ardēt insane pōti belue. Nihil imune est. nihil amori negatū. Odiū parit cū iussit amor. Iuuenū feroces ꝯcitat flāmas: Senibusqȝ fessos rursus extictos reuocat calores. Virginū ignoto

ferit igne pectus. Quid ergo nature legibus renitar? Oia vincit amor: et nos cedamus amori. Hec vbi firmata sunt: lenā querit: cui ceras ad nuptā ferendas committat. Nisus huic fidus comes fuit: harum rerum callidus magister. hic prouintiā suscipit: mulierculāq3 conducit: cui littere committuntur in hanc sententiam scripte.

s Alutarē te Lucretia meis scriptis: si qua mihi salutis copia foret: sed ois tum salus/ tum vite spes mee / ex te pendet. Ego te magis q̄3 me amo: nec te puto latere meū ardorem lesi pectoris Index tibi potuit esse vultus meus sepe lachrimis madidus: ꝛ que vidente te emisi suspiria. Fer benigne te ꝑcor q me tibi aperio. Cepit me decus tuū: vinctūq3 tenet eximia qua oibus ꝑstas venustatis gratia. Quid esset amor antea nesciui. Tu me cupidinis iperio subiecisti. Pugnaui diu (fateor) violentū ut effugerē dominū. sed vicit meos conatus splēdor tuus. Vicerūt oculoꝝ radij: q̄bus es sole potentior. Captiuus sum tuus: nec mei amplius compos. Tu mihi et cibi ꝛ potus vsum abstulisti. Te dies noctesq3 amo/ te desidero/ te voco / te expecto/ te cogito/ te spero/ de te me oblecto/ tuus ē animus/ tecū sum totus. Tu me sola seruare potes solaq3 ꝑdere. Elige hoꝝ alterū: ꝛ quid mētis habeas rescribe. Nec durior erga me verbis esto: q̄3 fueras oculis quibus me colligasti. Nō peto rem grādem: ut alloquendi te copiā habeā postulo: hoc tātum volūt littere mee: vt que scribo dicere possim corā. hoc si das viuo ꝛ felix viuo. Si negas: extinguit cor meū qd te magisq3 me amat. Ego me tibi ꝛ tue cōmēdo fidei Vale aie mi: ꝛ vite subsidiū mee

h Asvbi gēma signatas accepit lena: festino
gradu lucretiā poscit: eaq̄ sola iuēta: hāc ti
bi epistolā (inquit) tota cesarea nobilior ⁊ potētior
curia mittit amator: utq̄ȝ sui te misereat/magnis p̄
cibus rogat. Erat lenocinio notata mulier: nec id
lucretiā latebat: ꝑmolesteq̄ȝ tulit / infamē feminā
ad se mitti. Atq̄ȝ in eā versa: que te (ait) scelesta in
hanc domū audacia duxit? Que te demētia adire
meā p̄sentiā suasit? Tu nobiliū edes igredi: tu ma
tronas tētare potētes/et violare audes legitimas
faces? Vix me contineo/quin capillos inuolē tu=
os. Tu mihi des litteras: tu me alloquaris: tu me
respicias? Nisi plus qd̄ me decet attēderē q̄ꝫ qd̄ ti
bi conuenit: efficerem hodie/ne posthac tabellas
amatorias ferres. I ocius venefica: tuasq̄ȝ litteras
tecū defer: immo da potius ut lacerem/igniq̄ȝ de=
dam. Arripiēsq̄ȝ papirū/in partes diuersas scidit:
et calcatā sepe pedibus atq̄ȝ consputā/in cinerem
ꝓiecit. Ac sic de te sumi supplicium lena deberet:
igne q̄ꝫ vino dignior. Sed abi ocius/ne te vir inue
niat meus: et quas tibi remisi/de te poscat penas.
Cauetoq̄ȝ admodū/ne ante cōspectū redeas meū.
Timuisset talia mulier: sed hec matronaꝝ nouerat
mores: ⁊ intra se inquit. Nūc vis maxime / quia te
nolle ostēdis. Moxq̄ꝫ ad illā. Parce (inq̄t) dn̄a pu
taui me bene facē/tibiq̄ȝ placitū iri. Si secus est/
da veniā ip̄rudētie mee. Si non vis redeā/parebo
Tu quē despicias amatorē/videris. Atq̄ȝ hiis di
ctis/e conspectu recessit. Eurialo autē inuēto: Re
spira (iquit) felix amator: plus amat mulier q̄ꝫ ama
tur: sed nūc nō fuit rescribēdi ociū. Inueni mestam
Lucretiā. At vbi te nomino: tuasq̄ȝ litteras dedo:

hylarē vultū fecit/milliesq₃ papyrū basiauit. Ne du bita: mox responsū dabit. Et abiēs vetula / cauit ne amplius inueniret: ne proverbis referret verbera.

¶ Lucretia vero postꝙ̄ anus euasit: fragmēta ꝑqui rens epistole: particulas quasꝗ suo loco reposuit: ⁊ lacera verba cōtexuit: iamꝗ legibile cyrographū fecerat. qđ postꝙ̄ millies legit/milliesq₃ deoscula= ta est: tandēq₃ inuolutū syndone inter ꝓciosa ioca= lia collocauit. Et nunc hoc repetens/nūc illud ver bū: maiorē horatim bibebat amorē Eurialoꝗ rescri bere statuit: atꝗ hūc in modū dictatā epistolā misit

¶ Desine sperare qđ assequi nō licet Euriale: par= ce litteris ac nūciis me vexare. Nec me illarum ex grege credito/que se vendūt. Nō sum ꝙ̄ putas: nec cui sūmittere lenā debeas. Quere aliā incestandā: me nullus amor nisi pudicus sequat. Cū aliis (ut li bet) agito. Ex me nil postules: teq₃ me indignū sci= as. Vale.

b Ec epistola ꝙ̄uis durior eurialo visa est ⁊ cō traria lene dictis: viā tamē ostēdit vltro citro q₃ litteras missitandi. Nec dubitauit Eurialus cre dere/cui fidē Lucretia ꝓbuisset. sed angebatur/q̇a sermonis Italici nescius erat. Ideoq₃ feruenti stu dio curabat ediscere. Et q̇a sedulum faciebat amor breui tēpore doctus euasit: solusq₃ sibi dictauit epi stolas: qui prius ab aliis mutuabat quicq̇d etrusco sermone scribi oportuit. Respōdit ergo Lucretie

¶ Nil succensendū esse sibi: ꝙ infamē miserat femi= nā: cum id se peregrinū lateret: qui vti alio nuncio non poterat: missionis amorē fuisse causā: qui nihil quereret inhonesti. Credere se fore pudicā/castissi= māq₃: atꝗ idcirco maiori dignā amore. Insolentem

feminā/honoris qz sui ꝓdigā:nedū se non diligē:sed maximo odio ꝑsequi. Pudicitia nāqz amissa:nil eē qd in femina cōmendet. Formā esse delectabile bonū:sed fragile caducūqz:et cui (nisi pudor assit:) nihil precij detur. Que pudicitiā forme adiūxerit:cā diuinā esse mulierē:ipsā vtraqꝫ dote pollentē scire: ac ꝓpterea coli a se:qui nihil ab ea peteret libidinosum aut offuturū fame. Optare se tātum alloqui:ut animū suū (qui scriptis plene ostēdi nequit:) verbis aperiat. Cūqz his litteris munera misit: nō solū materia:sed etiā opere ꝑciosa. ¶ Ad hec Lucretia sic rescripsit. Accepi litteras tuas. Jāqz nil āplius de lena queror. Qd me ames nō magnifacio: quia nec primus es nec solus/quē mea forma decepit. Multi et amauerūt ꝛ amāt me alij:sed ut illoꝝ/sic ꝛ tuus erit labor vacuus. Habere verba tecū nec possū nec volo. Inuenire me solā (nisi fias hyrūdo) nō potes. Alte sunt domus et aditus custodia clausi. Munera tua suscepi:quia oblectauit me opus illoꝝ:sed ne quid tuū gratis apud me sit/neue hoc pignus videatur amoris:remitto ad te annulum/quē matri mee vir dedit:ut apud te quasi preciū sit vēditorū iocaliū. Nec eni minoris est gēma eius ꝙ̄ munus tuum Vale. ¶ His Eurialus sic replicauit.

m Agno mihi gaudio fuit epistola tua:que finem querelis facit de lena. Sed angit me ꝙ amorē paruipēdis meū. Nam etsi te plures amant: nulloꝝ tamē ignis cōparandus est meo. At tu hoc nō credis:quia loqui nequeo tecū:id si daret:nō me cōtemneres: Vtinā fieri possem hyrūdo:sed libentius trāsformari in pulicē vellem:ne mihi fenestram clauderes. At ego nō ꝙ nequeas: sed ꝙ nolis do-

leo. Nam quid ego nisi animū respicio. Ah mi Lucretia: quid dixti te nolle? An fieri possit: me nolis alloqui: qui tuus sum totus? Qui nil magis cupio: quā tibi gerere morē. Qd si iubes in ignē ire: citius obediā q̄ȝ precipias. Mitte obsecro verbū hoc. Si nō datur facultas: assit volūtas tamē. Ne me verbis eneca: que vitā oculis mihi prebes. Si non placet me alloquiū petere (quia nō sit impetrandū): obsequar. Sed muta sententiā illā: qua meū laborem vacuū dixisti futurū. Absit hec crudelitas: mitior esto amāti tuo. Si pergis sic loqui/ fies homicida. Nec dubita: Facilius tu me verbis interimeres/ q̄ȝ alius quiuis gladio. Desino iam plura poscere: ut redames tantū postulo. Nihil est qd obiicias: Nemo potest hoc ꝓhibere. Dic te me amare ⁊ beatus sū. Munuscula mea quouis modo apud te sint/ gratum est Illa te aliquādo mei admonebūt amoris. Sed parua illa fuerūt: et minora sūt que nūc mitto: tu tamē noli spernere qd amator donat. Maiora indies ex patria debēt afferri: cum aderūt ex me recipies Annulus tuus nunq̄ȝ ex digito meo recedet: ⁊ illum vice tua crebris osculis reddā madidū. Uale deliciū meū: et mihi qd potes solatium dato.

[H]Jc cum frequenter replicatum esset: In hūc tandem modum Lucretia dedit epistolam

¶ Uellem tibi Euriale morē gerere: teq̄ȝ (ut petis) amoris mei participē facere: Nam id tua nobilitas meretur: et mores tui deposcunt: ut incassum non ames. Taceo quantum mihi placet forma tua/ ⁊ plena benignitatis facies. Sed mihi non est visum te ut diligam. Nosco meipsam: si amare incipiam: nec modum nec regulam seruabo. Tu hic diu esse non

potes:nec ego te postq̄ in ludū venerim/possem ca
rere. Tu me nolles abducere:at ego nollē manere.
Monēt me multarū exempla : que per peregrinos
amātes deserte sunt/ne tuū amorē sequar. Iason me
deam(cuius auxilio vigilē interemit draconē et vel
lus aureū asportauit)reliquit. Tradēdus erat The
seus minotauro in escam:sed Ariadne concilio fre
tus euasit : illā tamen desertā apud insulā deseruit.
Quid Dido infelix/que pfugū recepit Eneā . Nū
illi peregrinus amor interitū dedit. Scio quāti pe-
riculi est amorē extraneū admittere. Nec me tantis
obiiciā discriminibus. Vos viri solidioris estis ani
mi:furorēq; magis compescitis. Femina vbi furere
incipit/sola potest morte assequi terminū. Nō amāt
sed insaniūt mulieres:et(nisi correspōdeat amor)ni
hil est amante femina terribilius. Postq̄ receptus
est ignis:nec famā curamus nec vitā. Unicū reme-
diū est/si copia sit amati. Nam quo magis caremus
magis cupimus:nec discrimē timemus vllū / dum
nostre libidini satisfiat. Mihi ergo nupte/nobili/di
uiti/consultū est amori viā pcludere: et tuo psertim
qui non potest esse diuturnus. Ne vel Rhodopeya
Phillis dicar/vel altera Sapho. Ideo te oratū vo-
lo:ne vltra meū exposcas amorē:et tuū ut paulatim
cōprimas/extinguasq;. Nam id est viris q̄ feminis
multo facilius. Nec tu si me(ut dicis)amas : id ex
me querere debes qd mihi exitio sit: Pro tuis do-
nis remitto aureā crucē margaritis ornatam:que li
cet breuis sit:non tamen precio caret. Uale.
¶ Non tacuit Eurialus his acceptis : sed(ut erat
nouis scriptis incensus:)calamū suscepit : atq̄ sub
hac forma dictauit epistolam.

s Alue aie mi Lucretia:que me tuis litteris sal
uũ facis: etsi nõ nihil fellis imisceas : sed hoc
(spero)me audito detrahes. Venit meas in manus
epistola tua clausa:et tua gẽma signata. Hãc ꝛ legi
sepe:et deosculatus sũ sepius : sed hec aliud suadet
q̃ tuus videt animus fuisse. Rogas me vt amare de
sinã:q̃a nõ expedit tibi peregrini flãmas amoris se
qui. Et ponis exẽpla deceptarũ:sed hoc tam orna=
te culteqz scribis/ut mirari magis et amare tuũ in=
geniũ debeã:q̃ obliuisci. Quis est ille qui tũc ama
re desinat:quãdo prudẽtiorẽ et sapientiorẽ animad
uertit amicã. Si meũ iminuere amorẽ volebas : nõ
oportuit doctrinã tuã ostẽdisse. Nam hoc nõ est in=
censũ extinguere/sed ignẽ maximũ ex parua cõfla=
re fauilla. Ego dum legi magis exarsi/vidẽs forme
tue p̃clare ꝛ honestati cõiunctã esse doctrinã. Ver=
ba sunt tamen quibus rogas/ut amare desistã. Ro=
ga montes ut in planũ veniãt:atqz fontes sua repe=
tant flumina:tam possẽ ego te nõ amare/q̃ suum re
linquere phebus cursum. Si possũt carere niuibus
Scythie montes:aut maria piscibus:aut feris sil=
ue:poterit et obliuisci Eurialus tui. Non est pronũ
viris(ut reris Lucretia)flãmas extinguere. Nam
qđ tu nostro sexui asscribis:pleriqz vestro assignant
Sz nolo hoc certamẽ nũc aggredi. Ad ea me respõ
dere oportet que in aduersũ rettulisti. Idcirco eni
nolle te mihi iam correspondere amanti significas:
quoniã multas peregrinus amor decepit:exẽplaq̃
ponis. Sed possẽ ego plures referre/quos femie re
liquerũt. Troilũ(sicut nosti) Priami filiũ Chryseis
decepit. Deiphebũ Helena ꝑdidit. Amãtes Circe
suos medicamẽtis vertebat in sues:atqz in aliarum

terga ferarũ. Sed iniquũ est ex paucoꝝ cõsuetudĩe totũ vulgus censere. Nam si sic pergimus: ⁊ tu propter duos tresue malos aut etiã decẽ / viros oẽs accusabis / horrebisqꝫ: et ꝓpter totidẽ feminas cetere omnes erũt odio mihi. Quin potius alia sumamus exempla. Qualis amor Anthonij Cleopatreqꝫ fuit et alioꝝ / quos epistole breuitas referri nõ sinit. Sꝫ tu Ouidiũ legisti: inuenistiqꝫ post Troiam dirutã: achiuoꝝ plurimos dum remeant peregrinis retentos amoribus: nunq̃ in patriã reuertisse. Deserunt nanqꝫ amatricibus suis: carereqꝫ potius necessariis: domo / regnis / ⁊ aliis que sũt in patria cuiqꝫ gratissima voluerũt / q̃ amicas relinquere. Hec te rogo mi Lucretia cogites: nõ illa que nostro amori sunt aduersa / et que pauci fecerunt. Ego ea mente te sequor: ut ꝑpetuo te amem: simqꝫ ꝑpetuo tuus. Nec tu me peregrinũ dixeris: magis nanqꝫ ciuis sum / q̃ qui hic nascit᷑. Nam illũ casus fecit ciuem: me vero electio. Nulla mihi patria erit / nisi vbi tu sis. et quãuis aliquãdo contingat me hinc abire: reditus tamen festinus erit. Nec ego in Teutoniã reuertar / nisi res cõpositurus ordinaturusqꝫ / ut tecũ esse q̃diu possim: facile manẽdi apud te reperiet᷑ occasio. Multa hiis in partibus Cesaris negocia sunt: hec mihi cõmitti expedienda curabo. Nũc legatiõe fũgar: nunc munus exercebo. Vicariũ in Tuscia Cesarẽ habere oportet. hanc ego prouinciã impetrabo Ne dubita suauiũ meũ Lucretia: meũ cor: spes mea Si viuere absqꝫ corde possũ / te et relinquere possũ. Age iam tandẽ miserere amantis tui / qui tanq̃ nix ad solem eliquescit. Cõsidera meos labores: et modũ iam deniq̃ meis martyriis statue. Quid me tam

diu crucias? Miror ego mei qui tot mala pperi potuerim: qui tot noctes insõnes duxi / qui tot ieiunia tolleraui. Vide q̃ macer sũ: q̃ pallidus. Parua res est que spiritũ alligatũ corpori detinet. Si tibi aut parẽtes aut filios occidissẽ: non poteras de me maius q̃ hoc est suppliciũ sumere. Si sic me punis / q̃a te amo: quid illi facies qui tibi dãnum dederit / aut malum? Ah mea Lucretia. mea hera. mea salus. meum refugiũ: suscipe me in gratiã: demũ rescribe me tibi charũ esse. Nihil aliud volo: liceat me dicere / seruus Lucretie sum. Et reges et Cesares amant seruos / vbi fideles norunt. Nec dij dedignant eos redamare qui amãt. Vale spes mea: meusq; metus.

v Ꝫ turris q̃ fracta interius / inexpugnabilis videt exterius: si admotus aries fuerit mox ↄfrigit: Sic Euriali verbis Lucretia victa ẽ. Postq̃ enim sedulitatẽ amantis aperte cognouit: ⁊ ipsa dissimulatum patefecit amorem: atq; hiis litteris Eurialo sic aperuit. ¶ Non possum tibi amplius aduersari: nec te amplius Euriale mei amoris expertem habere. Vicisti iamq; sum tua. Me miseram: que tuas suscepi litteras: nimium multis exponenda sum periculis / nisi tua me fides et prudentia iuuet. Videris serues que scripsisti. In amorem iam tuũ venio: si me deseris / ⁊ crudelis / ⁊ proditor / ⁊ omnium pessimus es. Facile est femellam decipere: sed quanto facilius tanto turpius. Adhuc res integra est: si putas me deserendam: dicito anteq̃ magis amor ardeat. Nec incipiamus quod postmodum incepisse peniteat. Oium rerum respiciendus est finis. Ego (ut feminarum est) parum video. Tu vir es: te mei ⁊ tui curam habere oportet. Do me iam tibi: tuamq;

BIBLIOTHÈQUE SAINTE GENEVIÈVE SG

sequor fidem. Nec tua esse cupio: nisi ut sim perpe-
tuo tua. Uale meũ presidium meeqꝫ ductor vite
¶ Post hãc plures epistole misse vtrinqꝫ sũt: nec tã
ardẽter scripsit Eurialus: q̃ feruenter Lucretia re
spondit. Unũ iam vtriqꝫ desideriũ erat simul cõue-
niendi: sed arduũ ac pene ĩpossibile videbatur oĩum
oculis Lucretiã obseruãtibus. Que nec sola vnq̃
egrediebat̃: nec vnq̃ custode carebat. Nec tam dili
gẽter bouẽ Junonis Argus custodiuit: q̃ Menela
us iusserat obseruari Lucretiã. Uitiũ hoc apud Ita
los late patet: feminã suã quasi thesaurũ q̃squis re-
cludit: meo iudicio minus vtiliter. Sũt eñi fere eius
modi mulieres oẽs: ut id potissimũ cupiãt qđ maxi
me denegat̃. Que vbi velis nolũt. vbi nolis cupiunt
vltro. Et si liberas habent habenas / minus delin-
quũt. Exinde tam facile est inuitã custodire mulie-
rem: q̃ in feruente sole pulicũ gregẽ obseruasse. Ni-
si suapte casta sit mulier: frustra maritus nitit̃ ap-
ponere seruãtes eam. Sed quis custodiet ipsos cu
stodes? Cauta est et ab illis incipit vxor. Indomi-
tum animal est mulier: nullisqꝫ frenis retinendum.
Erat Lucretie spurius frater: huic sepe tabellas cõ
miserat Eurialo deferẽdas: hunc eñi amoris sui cõ
scium fecerat. Cum hoc igitur cõuenit̃: Eurialũ ut
clam domi recipiat: habitabatq̃ hic apud nouercã
suã Lucretie matrẽ: quã Lucretia sepe visitabat: et
ab ea sepius visitabat̃: Nec eñi magno interuallo di
stabant. Ordo ergo is erat: ut clauso in cõclaui Eu
rialo: postq̃ mater ecclesiasticas auditura ceremo-
nias exiuisset: Lucretia superueniret tanq̃ matrẽ do
mi cõuentura: qua nõ inuenta reditũ expectaret. In
terim vero apud Eurialũ esset. Post biduũ statutus

erat terminus:at hij dies tanq̃ anni visi sunt amãti bus longi:ut bene spirantibus hore ꝑducte sũt: male timẽtibus correpte. Sed nõ arrisit amãtũ deside riis fortuna:ꝑsensit nãq̃ insidias mater : atq̃ vt di-es venit egressa domũ preuignũ exclusit. Qui mox Eurialo triste nũciũ tulit. Cui nõ minus q̃ lucretie fuit molestũ. Que postq̃ detectos agnouit dolos : hac nõ successit:alia(inquit)aggrediamur via. Nec potẽs erit mater meis obsistere voluptatibus. Pã-dalus vero affinis erat:quem iam Lucretia fecit ar chanoꝝ scium. Nec eni poterat ignitus animus qui escere. Significat igit Eurialo/hunc ut alloquat : quia fidus sit/et cõueniendi viam possit monstrare. At Eurialo nõ videbat tutum illi se credere: quem Menelao semꝑ herentẽ intuebat:et subesse fallaci-am verebat.

i Nter deliberãdũ autẽ/iussus est Eurialus romã petere:atq̃ cum põtifice maximo de coronatione trãsigere. Que res tum sibi/tum amice molestissima fuit. Sed oportebat Cesaris imperiũ facẽ Itur ergo/mora duoꝝ mensiũ fit. Lucretia interim domi manere/fenestras claudere/mestas iduere vestes:nũq̃ exire cernit. Mirant oẽs:nec causam no-scunt. Sene ipse vidue videbant:et tanq̃ sol defecis set/cuncti se putabant in tenebris agere. Domesti-ci qui eam sepe incubantẽ lectulo/⁊ nunq̃ letã vide bant:egritudini iputabant:et quicq̃d remedioꝝ af-ferri poterat perquirebant:Sed nunq̃ illa vel risit/ vel thalamũ egredi voluit:nisi postq̃ redire Eurialum/et illi Cesarẽ obuiã esse cognouit. Tũc eni quasi e graui sõno excitata:lugubri veste posita: ⁊ ornamentis redimita prioribus:fenestras aperuit/leta-

bũdaqȝ illũ expectauit. Quã ut Cesar vidit: Ne nega amplius (inquit) Euriale detecta res est. Nemo vnq̃ꝫ te absente Lucretiã videre potuit. Nũc (q̃a re disti) aurorã cernimus. Quis eni modus assit amori: Tegi nõ potest amor nec abscondi. Jocaris mecum (ut soles) Cesar: ⁊ me in risum ducis Eurialus ait. Ego quid hoc sit non scio. Hinnitus equorũ et prolixe barbe strepitus tue illam forsitan excitauit Atqȝ sic effatus Lucretiã furtim aspexit: ⁊ oculos coniecit in oculos. eaqȝ post reditũ prima consalutatio fuit. Paucis deinde iteriectis diebus. Nisus Euriali fidus comes / dum anxius amici cause fauet: tabernam speculatus est: que post Menelai domũ sita / in Lucretie camerã retrorsũ habebat intuitum. Cauponẽ igit sibi cõciliat: spectatoq̃ꝫ loco Eurialũ adducit: Et hac (inq̃t) ex fenestra Lucretiam alloqui poteris. Media inter vtranqȝ domũ cloaca fuit: nec homini nec soli accessa: triũqȝ vlnarũ distãtia fenestrã Lucretie disterminabat. Hic diu cõsedit amator expectãs si quis casus Lucretiã ostenderet. Nec deceptus est: affuit tandẽ Lucretia. Cũq̃ꝫ huc atq̃ꝫ illuc respiceret. Quid agis ait eurialus vite rectrix mee: Quo tendis lumina meũ cor: huc huc dirige oculos p̃sidiũ meũ. Tuus hic Eurialus est: me me assum: me respice Tu ne hic ades (inquit) Lucretia. O mi Euriale: Jam te alloqui possũ: vtinam et amplecti valerẽ. At / istud Eurialus nõ magno conatu faciã: scalã huc admouebo. Obsera thalamũ: amoris nostri gaudia nimiũ distulimus. Caue mi Euriale si me vis saluam. Fenestra hic ad dextram est / vicinusqȝ pessimus. nec cauponi credendũ est: qui parua pecunia ⁊ te ⁊ me ꝑderet: sed alia

incedamus via. Sat est si hinc sermoni nostro patꝫ accessus rn̄dit Lucretia. At mihi (inquit) Eurialus mors est hec visio: nisi te semel ample ctor / meisqꝫ bra chiis teneo mediā. Diu ex hoc loco tractatus ē sermo / missaqꝫ ꝑ arūdinē sūt munera. Nec Eurialus in donis q̄ꝫ Lucretia liberalior fuit ¶ Sēsit dolos Sosias: secūqꝫ frustra inq̄t amātū conatibꝫ obsto: nisi astu ꝓuideo: ꝛ hera ꝑibit: ꝛ domus infamiā subibit. Ex his malis satius est vnū auertē. Amet hera: nihil nocebit si clam fit. Ipsa pre amore ceca est: nec q̄d agat satis ꝓspicit. Si nō potest custodiri pudicitia: satis est rumorē tollere / ne domus infamis fiat: neue parricidiū cōmittat. Adibo / ꝛ operā prebebo meā. Restiti quoad potui / ne committeret nefas: id q̄a non licuit: meū est curare / ut q̄d agit occultū sit. Parū eni refert nō agē / ꝛ sic agē ut nemo sciat. Cōmune malū libido est: nec homo ē quē pestis hec nō agitet Et ille castior habet / qui cautius agit. Dūqꝫ sic fatur / Lucretiā egressā thalamo videt. Aggressusqꝫ feminā. Quid iā est (inq̄t) q nihil amoris mihi coicas: Eurialus tibi nihilominus dilectus ē: ꝛ ut clā ames. vide cui des fidē. Primus sapiētie gradus est / nō amare. Scd̄s / ut sic ames ne palam fiat Sola hoc sine internūcio facere nō potes. Quanta mihi apd̄ te sit fides: lōgo iā tp̄e didicisti. Si q̄d mihi cōmittē vis / iube. Mihi maxima cura ē: ne amor iste detegat: ꝛ tu penā luas: ꝛ vir oīum. Ad hec Lucretia. Sic est (ut ais) Sosia: ꝛ tibi magnā habeo fidē. Sed tu visus es (nescio quō) negligēs: et meis aduersus desideriis. Nūc q̄a sponte te offers / vtar obseq̄is tuis: nec abs te decipi timebo Tu scis quā tū ardeo: diu ferre nō possū hanc flammā. Iuua me

ut simul esse possimus. Eurialus amore languet: et ego morior. Nil peius est q̄ obstare cupidini nostre. Si semel cōueniremus/tēperantius amabimus: et noster tectus erit amor. Vade igit̄ Eurialoqz viam vnicā me accedēdi dicito. q scz ab hinc quatriduo dum rustici frumentū afferūt: vectoris psonā induat: opertusqz sacco triticū per scalas in horreum ferat: tute scis thalamū meū ad scalas habere hostiū. Itaqz oia Eurialo dicito. Hic diem manebo: et dū erit tēpus sola in cubili ero. Ipse hostium impellat dum solus sit: et ad me ingrediatur.

s Osias (quāuis arduum facinus esset): maiora veritus mala prouinciam suscipit. Eurialoqz inuento cuncta ex ordine nūciat: que ille iudicans leuia libenter amplectit̄: seqz iperatis accingit: nec aliud queritur q̄ nimiam moram. O insensatum pectus amantis. O mentem cecam. O animum audacem/corqz intrepidum. Quid est tam inuiū quod tibi paruū non videatur? Quid tam asperum qd planum non estimes? Quid tam clausum quod tibi nō sit apertum? Tu omne discrimen paruifacis. Tu nihil difficile censes. Inanis est apud te omnis custodia maritorum. Nulle te leges tenent. Nulli metus Nulli pudori obnoxius es. Omnis labor tibi est ludus. O rerum amor domitor omnium. Tu virū primatē Cesari acceptissimū/diuitiis affluentem/etate maturum/imbutum litteris/prudētia clarum: eo perducis/ut posita purpura saccum iduat: vultum fuco tegat: seruus ex domino fiat: et qui nutritus in deliciis fuerat: iam humeros gestādis oneribus aptat: seqz publicum baiulum mercede locat. O rē mirandam peneqz incredibilem. Virum aliquando

concilio grauissimū/inter cateruas vectoꝝ cernere: atqꝫ in colluuie illa fececꝫ hoīm cōtuberniū habu= isse. Quis transformationē querat maiorē? Hoc est qđ Ouidius in Metamorphoseos vult: dū fieri ex hoībus/aut bestias scribit/aut lapides/aut plātas. Hoc et poetarū eximius Maro sentit: dum Circes amatores/in terga ferarū verti cātauit. Nā ita est/ ex amoris flāma sic mēs hoīs alienat᷑: ut parū a be stiis differat. ¶ Linquēs croceū Tithonis Aurora cubile iā diē referebat optatū: moxqꝫ suum rebus colorē Apollo reddēs expectantē recreat Eurialū qui tūc se fortunatū beatūqꝫ censuit/ cum admixtū vilibus seruis nulli noscendū se vidit. Pergit igit᷑: ingressusqꝫ Lucretie domū/frumento se onerauit: positoqꝫ in horreū tritico: vltimus descendētiū fu= it. Atqꝫ (ut erat ꝓdoctus) hostiū maritalis thalami qđ in medio scalarū clausū videbat᷑ impellit: seqꝫ in tro recipit: et reclusis foribus/solā Lucretiā serico intētā videt. Et accedēs ꝓpius Salue mi aīe (iquit) Salue vnicū vite presidiū/spesqꝫ mee. Nūc te solā ostēde. Nūc (qđ semper optaui) semotis arbitris te amplectar. nullus iam paries: nulla distantia meis obstat oculis. Lucretia quāuis ordinem ipsa dedis set: primo cōgressu stupuit: nec Eurialū/ sed spiritū se videre putauit. ut que virū tantū ad ea ꝑicula itu= rum sibi non suadebat. At vbi inter amplexus ⁊ os= cula suū cognouit Eurialū: Tu ne hic es (ait) paup cule? Tu ne hic ades Euriale? Et rubore ꝑ genas fuso/cōplexa est arctius hoīem: ⁊ media fronte con spicata. Moxqꝫ repetēs sermonem: Heu quāto te (ait) discrimini subiecisti? Quid amplius dicā? Iā me tibi carissimā scio. Iam tui amoris feci periculū.

Sed neqȝ tu me aliā inuenies? Dij tantū facta se=cundēt: et amori nostro ꝓsperū ventum dent. Dum spiritus hos reget artus: preter te nemo Lucretie potens erit. Nec maritus quidē: (si rite maritū ap=pello:) qui mihi inuite datus est: et in quē animus nunꝙ consensit meus. Sed age mea voluptas: meū deliciū: abiicito saccum hunc: teqȝ mihi tu quis es ostende. Exue vectoris speciē: hos funes missos fa=ce. Eurialū me videre cōcedito. Jam ille depositis sordibus ostro fulgebat ⁊ auro: ⁊ amoris in officiū pronus ibat. Tum Sosias ante hostiū pulsitās: Ca uete (inquit) amantes: nescio quid rerū querēs Me nelaus huc festinat: tegite furta vestra/ dolisqȝ virū fallite. Nihil est ꝙ egredi putetis. Tum Lucretia: latibulū paruū (inquit) sub strato est: illic ꝑciose res sunt. Scis quid tibi scripserim. Si te mecū existēte vir aduentaret: Ingredere huc: tutus his tenebris eris. Neqȝ te moueris/ neqȝ screatum dederis. An ceps quid agat Eurialus mulieris imperium subit Jlla foris patefactis ad sericū redit. Tum Mene=laus ⁊ vna Bertus assunt: cyrographa nonnulla ad rem publicam pertinentia quesituri. Que postꝙ nullis inuēta sunt scriniis/ in latibulo nostro (inq̄t) Menelaus forsitan erunt. J Lucretia/ lumenqȝ af fer: hic intus querendū est. His exterritus Euria=lus vocibus exanguis fit/ iāqȝ Lucretiā odisse in=cipit. atqȝ intra se. Heu me fatuum (inquit). Quis me huc venire cōpulit nisi leuitas mea? Nūc depre hensus sū. Nunc infamis fio. Nunc Cesaris gratiā perdo. Quid gratiā? vtinā mihi vita supersit. Quis me hinc viuū eripiet? Emori certum est. O me vanū et stultoꝝ omniū stultissimū. Jn hanc sētinā volens

cecidi. Quid hec amoris gaudia si tãti emũt. Bre
uis est illa voluptas: Dolores longissimi. O si nos
hoc pro regno celoꝝ subiremus. Mira est hoim iſci
tia: labores breues nolumus pro longissimis tolle
rare gaudiis. Amoris causa (cuius letitia fumo cõ
parari potest:) ĩfinitis nos obiectamus ꝑiculis ⁊ an
gustiis. Ecce meipsũ. Iã ego exẽplũ. Iã fabula oim
ero. nec q̇s exitus pateat scio. Hinc si me deoꝝ q̇s=
piam traxerit: nusq̃ꝫ me rursus labor illaqueabit. O
deus eripe me hinc/parce iuuẽtuti mee Noli meas
meditari ignorãtias. Reserua me ut hoꝝ delictorũ
penitentiã agã. Nõ me amauit Lucretia: sed quasi
ceruũ in casses voluit deꝑhẽdere Ecce aduẽit dies
meus. Nemo me adiuuare potest: nisi tu deus me=
us. Audierã ego sepe mulierũ fallacias: nec declĩa
re sciui. At si nũc euasero: nulla me vnq̃ꝫ mulieris te
chna deludet ¶ Sed nec Lucretia minoribus vrge
bãt molestiis: que non solum sue/sed amantis quo=
qꝫ saluti timebat. At ut est in periculis subitaneis
mulierũ q̃ꝫ viroꝝ promptius ingeniũ: excogitato re
medio. Age (inquit) vir: Cistella illic super fenestra
est: vbi te memini monumẽta nõnulla recõdisse. Vi
deamus an illic cyrographa sint reclusa: Subitoq̃ꝫ
incurrẽs tanq̃ꝫ vellet aperire cistellã: latẽter illã de
orsum impulit. Et quasi casu cecidisset: proh mi vir
(ait) adesto: ne quid dãni sẽtiamus. Cistella ex fene
stra decidit: perge ocius ne iocalia vel scripture di
spereãt. Ite ite ambo Quid statis? Ego hinc ne q̇s
furtum faciat oculis obseruabo. ¶ Vide audaciã
mulieris. I nũc: et feminis credito. Nemo tam ocu
latus est: ut falli non possit. Is duntaxat non fuit
illusus: quem coniunx fallere non tentauit. Plus

fortuna q̄ ingenio sumus felices. Motus hoc facto Menelaus Bertusq; vna repente in viculum se p̄cipitāt. Domus etrusco more altior fuit: multiq; gradus descēdendi erāt. hinc datū est Eurialo spaciū mutādi locū: qui ex monitu Lucretie/in nouas latebras se recipit. Illi collectis iocalibus atq; scripturis: quia cyrographa que quesierāt nō reppererunt: ad scrinia iuxta que latuerat Eurialus transeunt: ibiq; voti cōpotes facti/cōsalutata Lucretia recesserūt. Illa obducto foribus pessulo: Exi mi Euriale: exi mi anime (iquit). Veni gaudiorū sūma meorum. Veni fons delectationū mearū/scaturigo leticie/fauū mellis. Veni dulcedo ienarrabilis mea: Iā tuta sūt oia. Iam nostris sermonibus liber campus patet: Iam locus est amplexibus tutus. Aduersari osculis nostris fortuna voluit: sed aspiciunt dij nostrū amorem: nec tam fidos amātes deserere voluerunt. Veni iam meas in vlnas: nihil est qd̄ amplius vereare: meū liliū/rosarumq; cumulus. Quid stas? Quid times? Tua hic sum Lucretia. Quid cunctaris Lucretiā āplexari? ¶ Eurialus vix tādē formidine deposita sese recepit/cōplexusq; mulierē. Nūq̄ me (inquit) tātus inuasit timor. Sed digna tu es cuius causa talia tollerant. Nec istec oscula et tam dulces amplexus obuenire cuipiā gratis possunt/nec debēt. Nec ego (ut verū fatear) satis emi tātum bonū. Si post mortē rursus viuere possē/teq; p̄frui: emori millies vellē: si hoc precio tui possent amplexus coemi. O mea felicitas/o mea beatitudo. Visū video/an ita est. Teneo te: an sōniis illudor vanis? Tu certe hic es: ego te habeo. Erat Lucretia leui vestita palla: que mēbris absq; ruga herebat: nec vl

pectus vel clunes mētiebat. Ut erāt artus: sic se os-
tentabāt. Gule candor niualis. Oculoꝝ lumen tan
q̄ȝ solis iubar. Intuitus letus. Facies alacris. Ge-
ne veluti lilia purpureis imixta rosis. Risus in ore
suauis atq̄ȝ modestus. Pectus amplū. Papille qua
si duo punica poma ex vtroqȝ latere tumescebant:
pruritū quoqȝ palpitātes mouebāt. Nō potuit Eu
rialus vltra stimulū cohibere: sed oblitus timoris/
modestiā quoqȝ ab se reppulit. Aggressusqȝ feiam/
Jam (inquit) fructū sumamus amoris: rē verbis in-
gerebat. Obstabat mulier: curāqȝ sibi honestatis et
fame esse dicebat: nec aliud eius amorē q̄ȝ verba et
oscula poscere. Ad que subridēs Eurialus. Aut sci
tū est (inquit) me huc venisse: aut nescitū. Si scitum:
nemo est qui cetera nō suspicet. Stultū eni est infa-
miā sine re subire. Sin vero nescitū: ꝛ hoc quoq̄ȝ sci
et nullus. Hoc pignus amoris est/ moriar prius q̄ȝ
hoc careā. Ah scelus est inquit Lucretia. Scelus
est refert Eurialus bonis nō vti cū possis. An ego
occasionē mihi cōcessā: tum quesitā/ tum optatam
mitterē? Acceptaqȝ mulieris veste: pugnantē femi-
nā (que vincere nolebat): abs negocio vicit. Nec ve
neris hec satietatē (ut Amnoni cognita Thamar)
peperit: sed maiorē sitim excitauit amoris. Memor
tamē discriminis Eurialus/ post q̄ȝ vini cibiq̄ȝ pau-
lisp hausit: repugnāte Lucretia recessit. Nec sinistre
quispiā suspicatus est: q̄ vnus ex baiulis putaretur
a Dmirabatur seipsum Eurialus dum viam per
geret/ secumqȝ ait. O si nunc se obuiū mihi da-
ret Cesar/ meq̄ȝ agnosceret: q̄ȝ illi habitus hic suspi-
tionē facēt? q̄ȝ me rideret? Fabula oībus essē/ et illi
iocꝰ: nūq̄ȝ me missū facēt/ donec sciret oīa. Dicen-

du m esset: quid sibi hec rustica vestis vellet. Sed fingerē/ nō hanc sed aliā me dicerē adiisse matronam. Nam et ipse hanc amat: nec ex vsu est meū sibi amorē patere. Lucretiā nūq̄ pderē/ que me suscepit seruauitq̄. Dum sic loquit: Nisū Achatē Pliniumq̄ cernit/ eosq̄ preit: nec prius ab hiis cognitus est: q̄ domi fuit. Ubi positis saccis/ ptextaq̄ sūpta: rerū pādit euētū. Nūcq̄ q̄s timor/ et qđ gaudiū intercessit memoriter narrat: nūc timēti similis/ nūc exultāti fit. Inter timēdū autē: heu me stultū (inquit): feie meū cōmisi caput. Nō sic me pater admonuit: dum me nullius feie fidē sequi debē docebat. Ille feiam esse dicebat aial indomitū/ infidū/ mutabile/ crudele/ mille passiōibus deditū. Ego paterne immemor discipline: vitā meā muliercule credidi. Quid si me oneratū frumēto aliq̄s agnouisset: qđ dedecus: quenā infamia mihi et meis posteris euenisset? Alienū me Cesar fecisset: tāq̄ leuē et insanū. Potuissē hec cōtēnere. Quid autē si me vir (dū scrinia versat) latētē inuenisset? Seua est lex Iulia mechis. Exigit tamē dolor mariti maiores penas/ q̄ lex vlla pcesserit. Necat hic ferro: necat ille cruētis verberibus quosdā mechos ꝛ mugilis intrat. Sed putemus viꝝ pepercisse vite mee. Nū me in vinculis cōiecisset? aut īfamē Cesari tradidisset? Dicamus et illius me manus effugere potuisse/ q̄a iermis erat: et mihi fidus ensis herebat lateri. At viro comitatus erat ꝛ arma ex pariete pēdebāt captu facilia. In domo longus famuloꝝ ordo. Clamores mox inualuissēt: ꝛ hostia fuissēt clausa: tū de me suppliciū sūptū fuisset. Heu me demētē: nulla me prudētia liberauit hoc discrimine/ sed casus tm̄. Quid casus? Immo ꝛ prōptū in

geniū Lucretie. O fidā feīam. O amatricē sapiētē. O isignē ꝛ nobilissimū amorē. Cur me tibi non credā? Cur tuā nō sequar fidē? Mille si mihi essēt ceruices/ oēs tibi cōmittā. Tu fidel̄ es. Tu cauta. Tu prudēs. Scis amare ꝛ amātē tueri. Quis tam cito excogitare potuisset viā: qua me querētes auerteret ut tu ipsa cogitasti? Tu mihi hāc vitā seruasti: eādē tibi deuoueo. Nō meū est sed tuū qd̄ spiro. Nō erit mihi durū ꝑdere ꝓpter te: qd̄ ꝑ te teneo Tu vite mee ius habes. Tu necis iperiū. O candidū pectus. O dulcē linguā. O suaues oculos. O igeniū velox. O mēbra marmorea suauitate plena. Añ ego vos reuisā? Añ iterū corallina labia mordebo? Añ tremulā linguā ori meo imurmurātē denuo sētiā? Papillas ne vnq̄ꝫ illas retractabo? Parū est achates qd̄ i hac muliere vidisti. Quo ꝓpior est feīa/ eo formosior est Nō Candaulis regis Lidie vxor/ formosior fuit q̄ꝫ ista est. Nō miror illū voluisse nudā socio demōstrari: ut plenius sumeret gaudiū. Ego quoqꝫ itidē facerē (si facultas esset) Lucretiā tibi nudā ostēderē. Aliter autē nec tibi effari q̄ꝫta sit eius pulchritudo possē: nec tu q̄ꝫ solidū/ q̄ꝫ plenū fuerit meū gaudium potes ꝯsiderare. Sed cōgaude mecū: q̄a maior fuit mea voluptas/ q̄ꝫ verbis exponi queat. Sic Eurialus cum Achate. Nec pautiora secū Lucretia dicebat. Eius tamen tanto minor letitia fuit/ quo taciturnior. Aliis fidē nō habuit/ ut rem posset referre. Sosie p̄reverecūdia totū nō audebat narrare.

p Acorus īterea pānonius eques: domo nobilis: qui Cesarē seq̄bat/ ardere Lucretiā cepit Et q̄a formosus erat/ redamari putabat: solamqꝫ femine pudicitiā obstare sibi rebatur. Illa sicut mos

est nostris dominabus) oēs vultu blādo intuebatur. Ars est (siue deceptio potius): ne verus amor palā fiat. Insanit Pacorus/ nec cōsolari potest: nisi Lucretie mentē persētiat. Solēt matrone Senēses/ ad primū lapidē Sacellum diue Marie (qđ bethleem nūcupat) sepius visitare. Huc Lucretia duabus comitata virginibꝫ/ et anu quadā ꝓficiscebat. Sequit Pacorus violā in manu gestās deauratis foliis in cuius collo epistolā amatoriā/ subtilibus inscriptā mēbranis abscōderat. Nec mirere. Tradit eni Cicero Iliadē oēm ita subtiliter scriptā sibi ostēsā fuisse ut testa nucis clauderet. Offert violā Lucretie/ seqꝫ cōmēdat Pacorus. Respuit donū Lucretia. Instat Pacorus magnis ꝑcibus. Tū anus Recipe inquit hera donatū florē. Quid times vbi nullū ē periculū? Parua res est qua potes hunc militē placare. Secuta est Lucretia anilē suasionē/ violāqꝫ recepit. Parūper vltra ꝓgressa: violā alteri ex virginibus dedit. Nec diu post/ obuiā facti sūt duo studentes: qui virgūculā ut sibi florē traderet non magno negocio induxerūt. Apertoqꝫ viole stipite/ carmen amatoriū inuenerūt. Solebat hoc hoim genus pergratū esse matronis nostris. Sed postq̄ Cesaris curia Senas venit: irrideri/ despici: ⁊ odio haberi cepit. Quia plus armorū strepitus q̄ litterarum lepor nras feias oblectabat. Hinc grādis liuor: et simultas ingēs erat: q̄rebātqꝫ toge vias oēs: q̄bus possēt nocere sagis. Ut ergo viole dolus patuit: ad Menelaū mox itur: epistolāqꝫ ut legat rogat. Ille mestus domū pergit/ vxorē icrepat/ domūqꝫ clamoribꝫ implet. Negat se ream vxor: rēqꝫ gestā exponit: ⁊ anus adducit testimoniū. Itur ad Cesarē: fit querela: vo-

catur Pacorus. Is crimē fatet: petensqȝ veniā: nūq̄ se post hac Lucretiā vexaturū iureiurādo confirmat. Sciēs tamē Iouē nō irasci: sed arridere periuriis amantū: sterilē flāmā (ut magis ꝓhibitus erat) eo diligētius sequebat. ¶ Venit hyems: exclusisqȝ notis: solū boreā admittebat. Cadūt ex celo niues: soluit in ludū ciuitas: iactāt matrone in vicos: iuuenes in fenestras niuē. Hinc nactus est ⁊ occasionē Pacorus: epistolā alterā cera includit: cerāq̄ȝ niue tegit et cingit: factaqȝ pila in fenestrā Lucretie iacit. Quis nō oīa regi fortuna dicat? Quis nō fauorabilē eius cupit flatū? Fati eni plus valet hora benigni: q̄ȝ si te veneris cōmendet epistola marti. Dicūt quidā nil esse qđ in sapiētē queat fortuna. Hoc ego his sapiētibus cōcedo: qui sola virtute gaudēt qui et pauperes/et egroti: et in tauro phalaris clausi: vitam se credūt possidere beatā: qualē adhuc nullum/vel vidi/uel fuisse putarim. Cōis hoīm vita fauoris fortune indiget. Hec quos vult eleuat ⁊ quos vult deprimit. Quis Pacoꝝ ꝑdidit/nisi fortuna? Nōne prudētis cōsilij fuit/in nodis viole clausisse tabellas: et nūc bñficio niuis epistolā transmisisse? Dicet aliq̄s fieri cautius potuisse. Az si hoc cōsiliū iuuisset fortuna: et cautus hic ⁊ prudētissimus iudicatus fuisset. Sed obstās fatū pilā ex Lucretie manibus lapsam: apđ ignē duxit: vbi solutis calore niuibus/liq̄factaqȝ cera: tabellas manifestauit. quas tum vetule que se calefaciebāt: tum Menelaus qui aderat ꝑlegerūt/nouasqȝ lites excitarūt: quas Pacorus nō excusatiōe/sed fuga vitauit. Hic amor cōmode vsu venit Eurialo. Nā vir dū gressus ⁊ actus Pacori speculat: insidiis Euriali locū fecit. Verū

q̄ʒ est qđ dici solet. Non facile custodiri qđ a pluribus ipugnat. ¶ Expectabāt amātes post primū cōcubitū secūdas nuptias. Viculus inter edes Lucretie atq; vicini perarctus erat: per quē pedibʒ in vtrūq̄ʒ parietē porrectis/ in fenestrā Lucretie haud difficilis ꝑbebat ascēsus: sed huc ascēdere solū noctu licebat: Menelao petendū rus erat/ ibiqʒ ꝑnoctandū: qui dies ab amātibus tanq̄ saturnaliorꝫ expectabat. Fit recessus. Mutatis Eurialus vestibus/ in viculū se recipit: Stabulū illic Menelaus habebat qđ Eurialus (ducēte Sosia) ingressus est: Ibiq; nocte manēs sub feno latebat. Cū ecce dromo qui erat Menelai secūdus famulus/ equis ꝑpositus: impleturus ꝑsepia/ fenū ex Euriali latere cepit: eratq; am plius suscepturus/ ac Eurialū furca ꝑcussurus: nisi Sosias obuiasset. Qui ut discrimē agnouit: da mihi hanc operā inq̄t frater bone: ego pabulum equis ꝑbebo. Tu interea loci vide/ an nobis cena istructa sit. Gaudēdū est/ dū herus abest. Melius est nobis cū dn̄a q̄ cū illo. Hec iocūda est ꝛ ꝑliberalis: ille iracūdus/ clamorosus/ auarus/ difficilis. Nūq̄ nobis bene est/ dū ille adest. Vides vt vētres nostros iniquo castigat medio: qui sēper esurit vt nos fame cruciet: nec sinit muscida frusta cerulei panis cōsumi: sed hesterna minuta seruat in mensā. Vniusqʒ cene siluros ꝛ anguillas salsas in alterā differt ꝛ numerata fila sectilis porri (ne quid tāgamus) signata recludit. Miser qui ꝑ hec tormēta q̄rit diuitias. Nam q̄d stultius q̄ viuere pauperē/ ut locuples moriaris. Quāto melius hera: que nō cōtēta vitulis nos pascere/ ꝛ teneris hedis: gallinas quoqʒ turdosqʒ ministrat ꝛ vini copiā melioris. I dromo/ cura vt q̄ vn

cta coquina sit. Istud inquit dromo cure habebo: et mensã potius q̃ȝ equos fricabo. Herũ ego hodie in rus deduxi/ qd sibi male succedat. Nũq̃ȝ mihi verbũ dixit nisi vesperi/ cũ me remisit et equos: renũciariq̃ȝ domine iussit/ non se reditturũ hac nocte. Ah laudo te Sosia: qui tãdẽ odire cepisti dñm et eius mores. Ego iam mutassẽ dñm: nisi me dña matutinis retinuisset ofellis. Nihil dormiẽdũ est hac nocte Bibamus/ voremus/ donec veniat dies. Nõ tantũ p mense lucrabit herus: quãtũ nos vna cena cõsumemus. ¶ Audiebat hec Eurialus libẽs: tametsi mores seruoꝝ notabat: et idẽ sibi fieri nõ dubitaret / cũ domo abesset. Utq; dromo recessit/ assurgẽs ait. O q̃ȝ beatã noctẽ Sosia tuo bñficio sũ habiturus/ q̃ me huc duxti: et ne patefierẽ ꝓbe curasti. Uir bonus es/ meritoq̃ȝ te amo: nec tibi nõ gratus iueniar Aderat hora p̃scripta: letus Eurialus (q̃ȝuis duobus pfũctus discriminibus) murũ ascẽdit: adapertã fenestrã subintrat: Lucretiã iuxta foculũ sedẽtẽ/ paratisq; obsoniis expectãtẽ repperit. Illa (ut amãtem cognouit) assurgẽs/ mediũ cõplexa est. Fiũt blãditie. dãtur oscula: Itur in venerẽ tẽsis velis: fessãq̃ȝ nauigio cythere am/ nunc Ceres reficit/ nunc Bacchus.

h Eu q̃ȝ breues voluptates sunt: q̃ȝ longe sollicitudines. Uix horã Eurialus letam habuerat: tum ecce Sosiã qui reditũ Menelai nunciat/ gaudiũq; perturbat. Timens Eurialus fugere studet. Lucretia mensis abscõditis obuiam viro pergit: reuersumq; salutat. Et o mi vir inquit q̃ȝ bene redisti: Nam ego iam te villicum inuiscatum rebar. Quid tu tamẽ rure tam diu? Caue ne quid olfaciam. Cur non domi manes? Quid me tua cõtristari absentia

ſtudes? Sẽper dũ abes timeo tibi. Tũ ne quã arde
as formido: ut ſũt īſidi vxoribus ſuis viri. Quo me=
tu ſi me vis ſoluere: nũꝗ̃ foris dormias. Nec eni ſi=
ne te nox eſt mihi vlla iocũda Sed cena hic poſt cu
bitũ ibimus. ¶ Erãt tũ in aula vbi prãdere familia
ſolet: ibiqȝ virũ detinere Lucretia nitebat̃: donec eu
rialus abeũdi ſpaciũ ſuſcepiſſet: cui neceſſaria ẽ mo
rula quedã. Menelaus aũt foris cenatus erat: ſeqȝ
in thalamũ recipe feſtinabat. Tũ Lucretia / parum
me amas inquit. Cur nõ potius domi apđ me cena=
ſti? Ego quia tu aberas: nec cõmedi hodie nec bibi
quicꝗ̃. Venerũt tñ villici ex Roſalia neſcio q̃d vini
portãtes: optimũ eſſe ferebãt trebeanũ Ego pre me
ſtitia nihil guſtaui. Nũc quãdo ades: eamus (ſi pla=
cet) in cellariũ introrſũ: guſtemuſqȝ vinũ: ſi (ut illi di
xerũt) tam ſuauiſſimũ ſit. Hiſqȝ dictis lanternã de=
xtra: virũ ſiniſtra manu cepit: et in ĩfimũ penarij de
ſcẽdit: tãqȝ diu nũc hũc: nũc illũ cadũ terebrauit: ac
cũ viro pitiſſauit: donec Eurialũ putauit abiiſſe Ac
ita demũ ad ingratos hymeneos cum viro tranſiuit
Eurialus in tẽpeſta nocte domũ repetiit. ¶ Sequẽ
ti luce: ſiue qđ ſic expediebat camere / ſiue ſuſpicio
mala fuit: muro feneſtrã Menelaus obſtruxit. Cre=
do (ut ſũt cõciues noſtri in cõiecturas acuti / ſuſpiti
onũ pleni) timuiſſe Menelaũ loci cõmoditatẽ: utqȝ
parũ fidebat / vxori occaſionẽ demere voluiſſe. Nã ⁊
ſi nihil cõſcius erat illi: vexatã tamẽ ſciam / multiſ=
qȝ dietim tentatã ꝓcibus nõ ignorabat: ⁊ animũ co
gnoſcebat mulieris inſtabilẽ: cuius tot ſũt volunta=
tes / quot in arboribus folia. Sexus eni femineus no
uitatis eſt auidus: raroqȝ virũ amat / cuius copiam
habet. Sequebat̃ ergo viã maritoꝝ ꝑuulgatã: quoꝝ

opinio est infortuniū bonis excludi custodiis. Ere
pta est hinc cōueniēdi facultas: nec mittēdis litte-
ris ꝑmissa libertas est. Nā ⁊ cauponē qui post edes
Lucretie vinariā tabernā ꝯduxerat: ex qua solebat
Eurialus affari Lucretiā: ac litteras ꝑ harundinē
mittere: (sicut Menelaus suasit/) ingrātus expulit.
Restabat solus oculoꝝ intuitus: nutuq; tātū se cō-
salutabāt amātes. Neq; istac amoris extrema linea
cōmode ꝑfrui poterāt. Erat ingēs dolor vtriq;: cru
ciatusq; morti similis: Quia nec amoris poterant
obliuisci: nec in eo ꝑseuerare.

c Um sic anxius Eurialus q̄d cōsilij capiat me
ditat: venit in mentē Lucretie monitū: qđ sibi
de pandalo scripserat Menelai sobrino: peritosq;
medicos imitatus: q̄bus mos est i periculosis egri
tudinibus anceps adhibere medicamētū: et vltima
potius experiri: q̄ȝ morbū sine cura relinquere. Ag-
gredi Pandalū statuit/ remediūq; suscipere qđ an
tea refutarat. Huic ergo accersito: et in penitiorem
domus partē vocato: Sede inq̄t amice: Rē grandē
tibi dicturus sum: indigentem his quas in te scio si
tas/ diligētia/ fide/ ⁊ taciturnitate. Volui hec dudū
tibi dixisse: sed nō eras mihi adhuc plene cognitus
Nūc et te nosco: ⁊ q̄ ꝓbate fidei es: amo ⁊ obsecro
qđ si aliūde nescirē: satis est/ q̄ oēs tui conciues te
laudāt: tum comites mei/ q̄bus cū amicitiā confla-
uisti: qui ⁊ qualis sis/ ⁊ quāti pēdendus me certum
fecere: ex q̄bus te capere meā beniuolētiā didici: cu
ius te iā facio ꝑticipē. q̄ nō minus illa es dignus:
q̄ȝ ego sū tua. Nūc q̄d velim (quoniā iter amicos res
agit): paucis exponā. Tu scis mortale genus q̄ȝ in
amorē sit pronū: seu virtutis sit/ seu vicij/ late patet

ista calamitas:nec cor est(si modo carneũ est)quod amoris nõ aliquã sentiat stimulos. Scis q̃a nec David sãctissimũ/nec sapiẽtissimũ Salomonẽ:nec Sãsonẽ fortissimũ ista passio dimisit imunẽ. Incẽsi preterea pectoris ꝛ amoris iprobi/ea natura est:ut si ꝓhibeaꝛ magis ardeat. Nulla re magis ista curaꝛ pestis:q̃ꝫ dilecti copia. Fuerũt plures tũ viri tũ mulieres:tam nostra q̃ꝫ maioꝝ nostroꝝ memoria: quibus ĩhibitio durissime necis fuit occasio. Cõtra vero plerosq; nouimus:qui post cõcubitũ ꝛ amplexus passim cõcessos mox furere desierũt. Nihil ꝯsultius est postq̃ꝫ amor ossibus hesit:q̃ꝫ furori cedere. Namqui aduersus tẽpestatẽ nititꝛ:sepe naufragiũ facit. Et q̃ obtẽperat ꝓcelle superat. ¶ Hec ideo dixi:q̃a te scire meũ amorẽ volo:ꝛ q̃d mei causa sis facturus. Tũ qđ emolimẽtũ hinc sit oriturum. Nihil tibi tacebo: q̃a iã mei cordis alterã te reputo partẽ. Ego Lucretiã amo:neq; hoc mi ꝑ̃ãdale mea culpa est factũ: sed regẽte fortuna:in cuius manu est totus quẽ colimus orbis. Mihi nõ erãt noti mores vestri:nec huius vrbis ꝯsuetudines norã. Putabã ego feias vestrates qđ oculis mõstrãt corde sẽtire. Sed inescãt hoies vestre maritate/nõ amãt:hinc deceptus sum. Credidi nãq; amatũ me Lucretie fore/dũ me luminibus intuebaꝛ placidis:cepiq; contra diligẽ. Nec tã elegãtẽ dominã dignã putaui:cui vices non redderẽtur amoris. Nondũ te norã vel tuũ genus:amaui/putãs amari. Quis eni tam saxeus est aut ferreus/q̃ non amet amatus? Sed postq̃ꝫ fraudes noui: meq; irretitũ ne meus sterilis esset amor/nisus sum oibus artibus illã incẽdere:ut par pari referreꝛ. Ardere nãq; nihilq; vrere/tũ rubor erat/tum anxietas

animi:que me die noctuqȝ mirimodū cruciabat: et erā adeo itrorsus/ut egredi nullo pacto valerē. Factū est igit̃ vt me ꝯtinuāte: par sit amor āboꝝ. Illa incēsa ē: Ego ardeo: ābo perimus. nec remediū ꝓtelā de vite videmus vllū/nisi tu sis adiumēto Vir custodit et frater. Nō tā vellus aureū puigil draco seruabat: nec aditū orci Cerberus/q̄ȝ ista diligēter recludit. Noui ego failiā vestrā: scio q̄a nobiles estis/iter primores vrbis diuites potētes amati. Utinā nūq̄ȝ nouissē hāc feiam. Sed q̄s est q̄ possit resistere fatis Nō elegi hāc: sed casus dedit amādā. Sic se res habet: tectus adhuc amor est. Sed nisi bene regat̃: magnū aliqd (qd superi auertant) malū pariet. Possem ego me fortassis cōpescē si hinc abirē. q̄ q̄ȝq̄ȝ eēt mihi grauissimū: facerē tñ vestre failie gr̄a si hoc putarē ex vsu fore. Sed nosco illius furorē: aut me sequeret̃: aut manere coacta manus sibi cōsciret: qd esset domui vestre dedecus ꝑpetuū. Q̄ꝛ igit̃ te volebā teq̄ȝ vocabā: vestri causa est: ut obuiemus his malis. Nec alia via nisi vt amoris nostri aurigā te prebeas curesq̄ȝ vt bene dissimulatus ignis nō fiat apertus. Ego me tibi cōmendo. do. deuoueo: obseq̄re nr̄o furori: ne dū oppugnat̃ magis incēdat̃. Cura vt simul ꝯuenire possimus: quo fc̄o mox huiliabit̃ ardor: tollerabiliorq̄ȝ reddet̃. Tute scis aditus domus: scis quādo vir abest. scis quomodo me valeas introducere. Frater viri aduertendus est: qui est ad has res nimiū ꝑspicax: Lucretiā quoq̄ȝ tāq̄ȝ loco germani tenet: magnaq̄ȝ cura custodit: Inuersaq̄ȝ Lucretie verba: euersas ceruices. gemitus. screatus. tussim. risus: attēte ꝯsiderat. Hūc eludere sentētia est: nec sine te fieri potest. Assis ergo ⁊ quādo absuturus sit

vir/me instrue: remanētēq3 fratrē diuerte: ne custos affixus Lucretie sit: neue custodes adhibeat alios Tibi credet: τ (qd̄ dij faxint): hāc tibi ꝓuinciā fortasse cōmittet. Quā si susceperis: τ me iuueris: (vt spero): inuado res est. Poteris enī me clā (dū ceteri dormiēt) intromittere: τ amorē lenire furentē. Ex hiis quot emergāt vtilitates: arbitror te ꝓ tua prudētia palā cernere. Seruabis nāq3 īprimis honorē domus: amorē teges/ qui nō posset abs vestra infamia manifestari. Sobrinā tuā in vita tenebis. Menelao vxorē custodies: cui nō tā obest vna nox mihi cōcessa nesciis oībus: q̄ȝ si sciēte pp̄lo illā ꝑdiderit me sequētē. Nupta senatori romano secuta est Hippia ludū Ad pharon τ Nilum famosaq3 menia lagi Quid si me domi nobilē atq3 potētē sequi Lucretia statuat: Qd̄ dedecus vestri generis: q̄s pp̄li risus: que nedū vestra/ sed totius vrbis infamia. Diceret forsan aliq̄s. Absumēda potius ferro/ aut extinguēda venenis est mulier q̄ȝ id agat. Sed ve illi q̄ se humano sāguine polluit: et maiori scelere vindicat minus. Nō augēda sūt mala sed minuēda Nos hoc scimus/ ex duobus bonis melius eligēdū: aut ex malo et bono qd̄ sit bonū: sed ex malis duobus qd̄ minus obsit. Oīs via periculi plena est: s3 hec quā mōstro minus habet discriminis: per quam nedum sanguini tuo consules: sed mihi quoq3 proderis: qui pene insanio: dum mei causa video Lucretiam cruciari: cui potius odio esse vellem q̄ȝ te rogare. Sed hic sumus: eo deducta res est: Et nisi tuis artibus: tua cura/ ingenio: atq3 solicitudine nauis regatur: nulla salutis spes maneat. Juua igitur τ illam τ me: tuamq3 domum absq3 nota cōserua. Nec

me putes ingratū. Scis apud Cesarē quāti sim. quicquid petierim: īpetratū tibi efficiā. Et hoc ante oīa tibi polliceor doq3 fidē. Palatinū te Comitē futurū: oēmq3 tuā posteritatē hoc titulo gauisurā. Ego tibi Lucretiā/ meq3 ⁊ nostrū amorē: ⁊ famā nostrā/ et tui generis decus committo: tueq3 mando fidei. Tu arbiter es. Omia hec in te sita sunt. Uide quid agas: et seruare potes ista ⁊ perdere.

s Ubrisit hiis auditis Pādalus: factaq3 morula: Norā hec Euriale dixit. Et vtinā non accidisset: sed eum in locū sicut abs te dictū est res rediit: ut necesse sit me qđ iubes efficere/ nisi ⁊ nostrū genus affici cōtumeliis: ⁊ scandalū ingēs cupiā exoriri. Ardet mulier (sicut dixi): ⁊ impotēs sui est: nisi occurro: ferro se fodiet: aut ex fenestris se dabit p̄cipitē: nec vite iam sibi/ nec honoris est cura. Ipsa mihi suū ardorē patefecit. Restiti: increpaui: lenire flāmā studui: nihil ꝑfeci. Oīa p̄ter te paruifacit. Nihil nisi te curat. Tu illi sēper in mēte sedes: te petit te desiderat: te solū cogitat. Sepe me vocitās: Audi p̄cor Euriale dicit. Sic mulier ex amore mutata est: ut nō eadē videat. Heu pietas heu dolor. Nulla in vrbe tota: vel castior vel prudētior fuit Lucretia Mira res: si tantū iuris natura dedit amori in mentes humanas. medēdū est huic egritudini: Nec alia cura est: nisi quā tu mōstrasti Accingā me huic operi: teq3 dum tēpus erit cōmonefaciā. Nec ex te gratiam quero: quia non est officiū boni viri: cum nihil ꝓmereatur gratiā poscere: ego ut vitem infamiā nostre imminentē familie hoc ago. Qđ si tibi cōducit: non ꝓpterea sum p̄miandus. At enim Eurialus inquit: ego vel sic tibi gratiā habeo: et creari te Comi

tem(ut dictū est)faciā. Tu modo dignitatē istā sper
nas: Non sperno inquit Pādalus: sed ne hinc pfe
cta sit volo. Si vētura est/libere veniat: nihil ego cō
ditionale facio. si potuisset hoc te nesciēte fieri: mea
ut opera apud Lucretiā esses: libētius id egissē. Va
le. Et tu vale retulit Eurialus. Postq̄ animū red-
didisti: fac/finge/inueni/effice: ut simul sumus. Lau
dabis inq̄t Pādalus: letusq3 abiit/q tanti viri gra
tiā inuenisset: tum q se iam Comitē esse sperabat: cu
ius dignitatis tāto erat auidior: q̄to se minus cupe
re demōstrabat. Sūt eni hoīes quidā ut mulieres:
qui cum maxime nolle dicūt: tūc maxime volūt. Hic
lenocinij mercedē sortitus est Comitatū: et auream
bullā sue nobilitatis posteritas demōstrabit. In no-
bilitate multi sūt gradus mi Mariane. Et sane si cu
iuslibet originē queras: (sicut mea sētētia fert:) aut
nullas nobilitates inuenies: aut admodū paucas/
que sceleratū nō habuerint ortū. Cū eni hos dici no
biles videamus: qui diuitiis abundāt. Diuitie vero
raro virtutis sunt comites. Quis nō videt ortū no-
bilitatis esse degenerē: Hunc vsure ditauerūt: Illū
spolia: pditiones aliū. Hic veneficiis ditatus est: il
le adulatiōibus. Huic adulteria locū prebēt: Non-
nullis mēdacia psunt. Quidā faciūt ex cōiuge que
stū: quidā ex natis: plerosq3 homicidia iuuant. Ra-
rus est qui iuste diuitias cōgreget. Nemo falcē am
plam facit: nisi qui oēs metit herbas. Cōgregāt ho
mines diuitias multas: nec vnde veniāt: sed q̄ mul
te veniāt querūt. Omibus hic versus placet. Unde
habeas querit nemo: sed oportet habere. Postquā
vero plena est arca: tunc nobilitas poscitur: que sic
quesita: nil est aliud q̄ premium iniquitatis. Maio

res mei nobiles habiti sunt:(sed nolo mihi blādiri) nō puto meliores fuisse proauos meos aliis: quos sola excusat antiquitas:quia non sunt in meōria eorum vicia. Mea sententia nemo nobilis est:nisi virtutis amator. Non miror aureas vestes/equos/canes/ordinē famulorum/lautas mēsas/ marmoreas edes/villas/predia/piscinas/iurisditiones:siluas. Nam et hec oīa stultus assequi potest:quem si quis nobilem dixerit:ipse fiet stultus. Pādalus vero noster lenocinio nobilitatus est.

n On multis post diebus : rure inter Menelai rusticos rixatum est : et occisi nōnulli q̄ plus biberāt:opusq3 fuit ad res componēdas Menelaum proficisci. Tum Lucretia: Mi vir(inquit) grauis es homo:debilisq3:equi tui grauiter incedunt: quin gradarium aliquem recipe cōmodatū. Cunq3 ille percōctaretur vbinam esset aliquis: Optimū inquit Pandalus(nisi fallor)Eurialus habet: et tibi libens concedet:si me vis petere. Pete inquit Menelaus. Rogatus Eurialus:mox equū iussit adduci:idq3 sui gaudij signum recepit:secumq3 tacite dixit. Tu meum equū ascendes Menelae: ego tuam vxorem equitabo. Conuentū erat ut noctis ad horam quintā in vico Eurialus esset: speraretq3 bene si cantantē Pandalū audiret. Abierat Menelaus Iāq3 celū noctis obduxerāt tenebre. Mulier in cubili tēpus manebat:Eurialus āte fores erat: signūq3 morabat. Nec cantū audiebat:nec screatū. Iam preterierat hora:et ut abiret Eurialus suadebat Achates:delusūq3 dicebat. Durū erat amanti recedere:et nūc vnā/nūc aliam causam manendi querebat Nō canebat Pādalus:quia Menelai frater domi

manserat:et oẽs aditus scrutabat᷑:ne quid insidiaꝝ fieret/noctẽqꝫ trahebat insomnẽ. Cui Pandalus: Nũq̃ꝫ ne hac nocte cubitũ ibimus? Iam nox mediũ poli transcẽdit axem/et me grauis occupat sõnus: Miror te cum iuuenis sis:senis habere naturã:qui bus siccitas somnũ aufert:neqꝫ vnq̃ꝫ dormiunt: nisi paululũ prope diẽ/dum currus voluit septẽtrionalis Elices:cum iam tẽpus est surgẽdi. Eamus tum tandẽ dormitũ. Quid sibi hee volũt vigilie? Eamus inquit Agamẽnon si tibi sic videt᷑:antea tamẽ inspi ciende sũt fores an satis firmate sint/ne furibus pa teant: Veniensqꝫ ad hostiũ/nũc vnã/nũc aliã seram admouit/et pessulũ addidit. Erat illi ingẽs ferrum qđ vix duo poterãt eleuare/quo nũq̃ꝫ hostiũ claude batur. Qđ postq̃ꝫ Agamẽnon admouere nõ potuit: Iuua me (inquit) Pãdale: Admoueamus ferrũ hoc hostio:tum dormire quietiqꝫ dare aurẽ ociose pote rimus. Audiebat hos sermones Eurialus:⁊ actum est tacitus ait/si hoc ferramẽtũ adiũgit᷑. Tum Pan dalus. Quid tu paras Agamẽnon:tãq̃ꝫ domus ob sidenda sit firmare hostiũ paras? An tuti sumus in ciuitate? libertas hic est ⁊ quies oĩbus eadẽ:cũ ho= stes ꝓcul sunt/quibus cũ bella gerimus florentini. Si fures times:sat clausũ est. si hostes: nihil est qđ in hac domo te possit tueri. Ego hac nocte non sub ibo onus:quia scapulas doleo/et infra fractus sum nec gestãdis oneribus sum idoneus:aut tute leua: aut sine. Vah satis est inq̃t Agamẽnon: dormitũqꝫ cessit. Tum Eurialus:manebo hic adhuc horã ait. si forte aliq̃s adaperiat. Tedebat Achatẽ more:ta= citusqꝫ maledicebat Eurialo:qui se tam diu retine ret insomnẽ. Nec diu mansũ est:cum per riuulã visa

est Lucretia/parū quid luminis secū ferens. Versus quā pergēs Eurialus: Salue mi aīe Lucretia dixit. At illa exterrita/fugere primū voluit. Exinde recogitās: q̄s tu es vir ait? Eurialus tuus inq̄t Eurialus Aperi mea voluptas: iam mediā noctē te hic opperior. Agnouit Lucretia vocē: Sz q̄a simulationē timebat: nō prius ausa est aperire/ q̄ȝ secreta iter se tantū nota ꝓcepit. Post hec magno labore seras remouit. Sed q̄a plurima ferramenta fores detinebāt: que manus feīnea ferre non poterat: ad semipedis dūtaxat amplitudinē hostiū patuit Nec hoc ait Eurialus obstabit: extenuāsq3 suū corpus/ per dextrū latus intro se cōiecit: mulierēq3 mediā amplexatus est. Achates foris in excubiis māsit. Tum Lucretia: siue timore nimio/siue gaudio exanimata: inter Euriali deficiēs brachia/pallida facta ē: ⁊ omisso verbo/ac oculis clausis: per oīa similis mortue videbať: nisi qꝫ adhuc calor pulsusq3 manebāt. Exterritus Eurialus subito casu/q̄d agere nesciebat. Secūq3. Si abeo inq̄t: mortis sū reus/ qui feīam in tanto discrimine deseruerim. Sin maneo: interueniet Agamēnon aut alius ex familia ⁊ ego perierī Heu amor infelix qui plus fellis q̄ȝ mellis habes. Nō tā absinthiū est amarū q̄ȝ tu. Quot me iam discriminibus obiecisti? Quot mortibus meū caput deuouisti? Hoc nūc restabat: ut meis in brachiis feīam exanimares. Cur me nō potius interemisti? Cur me leonibus nō obiecisti? Heu q̄ȝ optabilius erat in huius me potius gremio: q̄ȝ istā in meo sinu defecisse. Vicit amor virū: abiectaq3 ꝓpria cura salutis/ cum feīa mansit: eleuāsq3 altius mutū corpus: atq3 deosculatus madidus lachrymis Heu Lucretia inquit

Ubinā gentiū es? Ubi aures tue? Cur nō respondes? Cur nō audis? Aperi oculos obsecro: meq3 respice. Arride mihi ut soles. Tuus hic assum Eurialus. Tuus te amplectit Eurialus. Mi amica: Cur me nō cōtrahabasias? Miror/abisti an dormis? Ubi te querā? Cur si mori volebas: nō me monuisti vt occidissē vna? Nisi me audis: en iam latus meū aperiet gladius/et ambos habebit exitus vnus. Ah vita mea/suauiū meū/delitie mee/spes vnica: ītegra quies Siccine te Lucretia perdo? Attolle oculos: eleua caput/nōdū mortua es. Uideo adhuc cales: adhuc spiras. Cur mihi nō loqueris? Sic me recipis? Ad hec me gaudia vocas? Hanc mihi das noctem Assurge(oro)requies mea: respice tuū Eurialū. Assum tuus Eurialus. Ac sic fatus: lachrymarum flumē sup frontē mulieris tympora fluit. Quibus tāquā roseis aquis excitata mulier: quasi de graui sōno surrexit: amātēq3 vidēs: Heu me inquit Euriale vbinā fui? Cur me nō potius obire siuisti? Beata iā moriebar in tuis manibus. Utinā sic excedere ante ꝙ tu hac vrbe discederes.

c Um sic inuicē fantur/in thalamū pergūt: Ubi talē noctē habuerūt: qualē credimus inter duos amātes fuisse/postꝙ nauibus altis raptā Helenam Paris abduxit. Tāq3 dulcis nox ista fuit: ut ambo negarēt tam bene inter Martē Venerēq3 fuisse. Tu meus es Ganimedes. Tu meus Hippolitus. Diomedesq3 meus/dicebat Lucretia. Tu mihi Polixena Eurialus referebat: Tu Emilia: Tu Uenus ipsa. Et nūc os/nūc genas/nūc oculos cōmēdabat. Eleuataq3 nōnunꝙ lodice: secreta que nō viderat antehac cōtēplabat. et plus(dicebat)inue-

nio q̃z putarã. Talẽ lauãtẽ vidit Acteon in fõte dia nã. Quid his mẽbris formosius? Quid candidius? Jam redemi pericula. Quid est qđ ꝓpter te non de beat sustineri? O pectus decoꝝ. O papille p̃nitide. Vos ne tãgo? Vos ne habeo? Vos ne meas icidi- stis manus? O teretes artus. O redolẽs corpus. te ne ego possideo? Nũc mori satius ẽ: qñ hoc gaudiũ est recẽs: ne qua iteruẽiat calamitas. Aie mi/teneo te an sõnio? Vera ne ista voluptas est: an extra men tẽ positus sic reor? Nõ sõnio: Certe vera res agitur O suauia basia. O dulces ãplexus O melliflui mor sus. Nemo me felicius viuit Nemo beatius. Sz heu q̃z veloces hore Inuida nox cur fugis? Mane apol lo. Mane apđ inferos diu. Cur equos tã cito in iu- gũ trahis? Sine plus graminis edãt. Da mihi no- ctẽ vt Alcmene dedisti. Cur tu tã repente Tithoni tui cubile relinq̃s aurora? Si tã illi grata esses q̃z mi hi lucretia: haud tã mane surgẽ te penitẽt. Nũq̃z mi hi nox visa ẽ hac breuior: q̃uis apđ Britãnos Ba chosq̃z fuerim. Sic Eurialus. Nec minora dicebat Lucretia. Nec osculũ: nec ṽbũ irrecõpẽsatũ p̃teriit Strĩgebat hic. stringebat illa: Nec post venerẽ lassi iacebãt: Sz vt ãtheus ex tra validior resurgebat: sic post bellũ alacriores isti/robustioresq̃z fiebãt. Noc te pacta cũ crines suos ex oceano tollẽt aurora: dis cessũ ẽ. Nec post mł͛tos dies redeũdi copia fuit: cre scentibz dieti custodiis. Sz oĩa supauit amor: viãq̃z tãdẽ ꝯueniendi repperit: qua sevsi amantes sunt.

i Nterea Cesar qui iã eugenio recõciliatus erat romã petẽ destiauit. sẽtit hoc lucretia. Quid ei nõ sẽtit amor: aut q̃s fallẽ possit amãtẽ? Sic igitur Lucretia scripsit Eurialo. Si posset animus meus

irasci tibi/iam succẽsere ꝙ abiturum te dissimulasti. Sed amat te ꝗ̃ me magis spũs meus: nullaqꝫ potest ex causa aduersus te moueri. Heu mi cor: quid est qđ mihi Cesarẽ nõ dixti recessurũ? Ille itineri se parat: nec tu hic manebis scio. Quid obsecro de me fiet? Quid agã misera? Ubi quiescã? Si me relinqs nõ viuo biduũ. Per ego has litteras meis lacrimis madidas: perqꝫ tuã dexterã ⁊ datã fidem: Si de te ꝗcꝗ̃ merui: aut fuit tibi ꝗcꝗ̃ dulce mecũ: miserere infelicis amãtis. Nõ peto vt maneas: sed vt tollas me tecũ. Fingã me vesperi bethleẽ petere velle: vnicãqꝫ recipiam anũ. Assint illic duo tresue famuli ex tuis meqꝫ rapiãt. Nihil negocij est volentẽ eripere. Nec tibi dedecori puta. Nã filius Priami cõiugem sibi raptu parauit. Nõ iniuriaberis viro meo. Is eni oino me pditurus est. Nãqꝫ nisi me abducas: mors illi me auferet. Sed noli tu esse crudelis/ meqꝫ moriturã relinqre: que te pluris semper ꝗ̃ me feci. ¶ Ad hec Eurialus in hũc modũ rescripsit. Celaui te vsqꝫ nũc mea Lucretia: ne te nimiũ afflictares anteꝗ̃ tẽpus esset. Scio mores tuos: noui ꝗ̃ te nimis crucias. Nec Cesar sic recedit/ ut non sit reuersurus. Ex vrbe postꝗ̃ reuenerimus/ hac iter est nobis in patriam. Et si Cesar aliã viã fecerit: me certe (si vixero) reducẽ videbis. Negẽt mihi patriã superi: et abũdoqꝫ similẽ me reddant Ulixi/ nisi huc reuertar. Respira ergo mi aie/ sumeqꝫ vires. Noli te macerare. Qui viue potius leta. Quod dicis de raptu: esset mihi tum gratissimũ: tum iocundissimũ. Nec maior mihi voluptas prestari posset: quã te semper mecum habere/ ac meo ex arbitrio potiri. Sed consulẽdũ est magis honori tuo quã mee voluptati. Exigit nãqꝫ fides

tua qua me complexa es:tibi ut consiliũ fidele pre-
beam:et quod in rem sit tuã. Tu te scis prenobilem
esse/et in clara familia nuptã. Nomen habes tũ pul
cherrime:tum pudicissime mulieris:nec apud Ita-
los solum tua fama clauditur:sed et Teutones ꝛ Pã
nonij et Bohemi:et oĩs septẽtrionis populi: tuum
nomen cognoscũt. Q si te rapiam :(mitto dedecus
meũ/quod tui causa floccifacerem):qua ignominia
tuos afficeres necessarios? Quibus doloribus tuã
matrẽ pũgeres? Quid de te diceretur? Quis rumor
exiret in orbem? Ecce Lucretiã que Bruti cõiuge
castior:Penelopeqꝫ melior dicebatur:iam mechũ se-
quitur:imemor domus parentũ ꝛ patrie. Nõ Lucre
tia:sed Hippia est:vel Jasonẽ secuta Medea. Heu
me quãtus meror haberet:cum de te talia dici audi
rem. Amor noster clam est. Nemo te nõ laudat. Ra
pina turbaret oĩa:nec vnq̃ꝫ tam laudata fuisti:q̃ꝫ tũc
vituperareris. Sed mittamus famam : quid q nos
amore perfrui non valeremus. Ego Cesari seruio.
Is me virũ fecit potentẽ/diuitẽ. Nec ab eo recede-
re possũ sine mei status ruina. Q si eum desererẽ:nõ
quirẽ te decẽter habere. Si curiam sequerer : nulla
quies esset. Omni die castra mouemus. Nusq̃ꝫ Ce-
sari tanta mora fuit:quãta nũc Senis. Idqꝫ belli ne
cessitas facit. Q si te circũducerẽ : et quasi publicã
feiam in castris haberẽ:vide quã esset mihi ꝛ tibi de
corum. His ex rebus obsecro te mi Lucretia:men-
tem ut istã exuas:honoriqꝫ cõsulas. Nec furori ma
gis quã tibi blãdiaris. Alius fortassis amator ali-
ter suaderet:ꝛ vltro te fugere precaretur:ut te quãdiu
posset abuteretur.nihil futuri ꝓuidus : dum p̄senti sa-
tisfaceret egritudini. Sed is nõ esset amator verus

qui libidini magis q̄ȝ fame cõsuleret. Ego (mea Lucretia) qđ frugi est moneo. Mane hic te rogo: nec me dubita rediturū. Quicq̄d apud Etruscos incū-bit agendū Cesari: mihi cõmitti curabo: daboq̄ȝ operam vt te frui abs tuo incommodo possum. Vale. viue. ama. Nec meū q̄ȝ tuus est ignē putato minorem. Aut me non inuitissimū hinc abscedere. Iterum Vale mea suauitas et anime cibus mee

a Cquieuit his mulier: et imperata facturā se rescripsit. Paucis post diebus Eurialus cū Cesare Romam perrexit. Nec diu moratus illic / febribus est incēsus. Infelix penitus: qui cū arderet amore / febriūq̄ȝ cepit ignibus estuare. Cū iā vires amor extenuasset: adiectis morbi doloribus parum superat vite. Tenebaturq̄ȝ spūs medicoꝝ remediis potius / q̄ȝ remanebat. Cesar dietim ad eum veniebat: et quasi filiū solabat: oēsq̄ȝ curas Apollinis adhibere iubebat. Sed nulla valētior fuit medela / q̄ȝ Lucretie scriptū: quo viuentē illā et sospitē cognouit: que res aliquātisp morbū iminuit: Eurialūq̄ȝ surgere in pedes fecit: qui et coronationi Cesaris interfuit: ac ibi militiā suscepit / et aureū calcar. Post hac cū Cesar Perusiū peteret: is Rome mansit / nōdū ex integro sanus. Exinde Senas venit / quāuis adhuc debilis / extenuatusq̄ȝ facie: sed intueri potuit non alloqui Lucretiā. Epistole plures vtrinq̄ȝ misse sunt: Rursusq̄ȝ de fuga tractatū est. Triduo illic mansit Eurialus. Demū cum sibi aditus oēs videret ereptos: recessū eius amanti renūciauit. Nūq̄ȝ tāta dulcedo in ꝯuersando fuit: quāta in recedēdo mestitia. Erat in fenestra Lucretia: per vicū iā Eurialus eq̄tabat: humidos oculos alter in alterū iecerat. Fle-

bat vnus/flebat alter: ambo doloribus vrgebant: ut qui suis ex sedibus cor euelli violēter sentiebāt. Si quis in obitu quātus sit dolor ignorat: duorꝝ amantum sepationē ꝯsideret: quāuis maior hic anxietas inest/ et cruciatus ingētior. Dolet animus in morte q̇a corpus relinq̇t amatū. Corpus absente spū / nec dolet nec sentit. At cum duo ad inuicem cōglutinati sunt animi: tanto penosior est separatio: quāto sensibilior est vterqꝫ dilectus. Et hic sane nō erāt duo spiritus: sed quemadmodū inter amicos putat Aristophones: vnius anime duo corpora facta erant Itaqꝫ non recedebat animus ab animo: sed vnicus amor scindebatur in duos: tum cor in partes diuidebatur: mentis pars ibat/ et pars remanebat: et oēs inuicem sensus disgregabant: et a seipsis discedere flebāt. Nō mansit in amātiū faciebus sāguinis gutta: nisi lacrime fuissent et gemitus. simillimi mortuis videbant. Quis scribere. quis referre. quis cogitare posset illarū mentiū molestias: nisi qui aliquando insaniuit. Laodomia recedente Prothesilao: et ad sacras Ilij pugnas eūte/ exanguis cecidit. Eadem postq̄ꝫ viri mortem agnouit: viuere āplius minime potuit. Dido phenissa post fatalē enee recessū seipsā iteremit Nec portia post bruti necē voluit supesse. Hec nr̄a postq̄ꝫ Eurialus ex visu recessit: in terrā collapsa/ per familias recepta est: cubiliqꝫ data/ donec resumeret spiritū. Ut vero ad se rediit: vestes aureas/ purpureasqꝫ: et oēm letitie ornatū reclusit: pullisqꝫ tunicis vsa: nūquā posthac cātare audita ē nūquā visa ridere: nullis facetiis/ nullo gaudio: nullisqꝫ vnq̄ꝫ iocis in letitiā potuit reuocari. Quo i statu dum aliquādiu pseuerat: egritudinem incidit: et q̇a cor suū aberat: nullaqꝫ mēti ꝯsolatio dari poterat:

inter multū plorātis brachia matris ac collacrimā
tis/et frustra ꝯsolatoriis verbis vtētis/indignātem
animā exalauit. Eurialus postq̄ ex oculis nunq̄ se
amplius visuris abiit: nulli inter eūdū locutus: solā
in mēte Lucretiā gerebat: et an vnq̄ reuerti posset
meditabat᷑. Venitq; tādē ad Cesarē Perusii manē
tē: quē deinde Ferariā/ Mantuā/ Tridētū/ Cōstan
tiā: et Basileā secutus est. At demū in Hūgariā at
q; Bohemiā. Sed ut ipse Cesarē/ sic eū Lucretia se
quebat᷑ in sōnis: nullāq; noctem sibi quietā ꝑmitte
bat. Quā ut obiisse verus amator cognouit: magno
dolore ꝑmotus/ lugubrē vestē recepit: nec ꝯsolatio=
nē admisit: nisi postq̄ Cesar ex ducali sāguine vir=
ginē sibi: tum formosā: tum castissimā atq; prudētē/
matrimonio iūxit. ¶ Habes amoris exitū Mariane
ne mi amantissime: nō ficti neq; felicis. quē qui le=
gerint/ periculū ex aliis faciāt/ qd̄ sibi ex vsu fiet.
Nec amatoriū bibere poculū studeāt: qd̄ lōge plus
aloes habet q̄ mellis. Vale. Ex vienna q̄nto nonas
Julias. M. quadrigētesimo quadragesimo quarto

O vnica spes vite mea Venus Inclyta salue

Opusculum Enee Siluii de duobus amātibus
Parisii per Vulcanū hopyl in vico sancti Jaco=
bi ad intersigniū sancti Georgii: aut gallice a Tre=
teau Impressū Finit. Anno dn̄i. M.cccc.xciii. die
xx. Iulii. Fortuna opes auferre nō animū potest

BIBLIOTHEQUE SAINTE GENEVIEVE